



STRASAK-rapporten

Anmeldt kriminalitet og politiets straffesaksbehandling

Første tertial 2020

29.05.20

INNHold

| | | |
|----------|---|-----------|
| 1 | INNLEDNING | 3 |
| 2 | SAMMENDRAG OG VURDERING | 4 |
| | 2.1 Hovedresultater | 4 |
| | 2.2 Nærmere om enkelte kriminalitetstyper | 6 |
| 3 | STATISTIKK I PERIODEN MED PANDEMITILTAK..... | 8 |
| | 3.1 Antall anmeldelser..... | 8 |
| | 3.2 Politiets straffesaksbehandling | 9 |
| | 3.3 Saker registrert med Covid-19 | 10 |
| 4 | ANTALL ANMELDELSER | 11 |
| | 4.1 Utviklingen innen ulike kriminalitetstyper | 12 |
| | 4.2 Forholdsmessig fordeling av kriminalitetstyper | 13 |
| | 4.3 Geografiske forskjeller | 13 |
| 5 | POLITIETS STRAFFESAKSBEHANDLING | 15 |
| | 5.1 Hovedtall..... | 15 |
| | 5.1.1 Antall påtaleavgjørelser | 15 |
| | 5.1.2 Oppklaringsprosent | 16 |
| | 5.1.3 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid..... | 17 |
| | 5.2 Saker med krav til særskilt saksbehandlingstid | 18 |
| | 5.3 Tilrettelagte avhør | 21 |
| 6 | UTVIKLINGEN INNEN ULIKE KRIMINALITETSTYPER | 22 |
| | 6.1 Vinningslovbrudd..... | 22 |
| | 6.2 Trafikklovbrudd..... | 23 |
| | 6.3 Voldslovbrudd | 24 |
| | 6.4 Narkotikalovbrudd | 25 |
| | 6.5 Seksuallovbrudd..... | 25 |
| | 6.6 Økonomilovbrudd | 27 |
| 7 | SAKER UNDER ARBEID | 28 |
| | 7.1 Saker under arbeid..... | 28 |
| | 7.2 Restanser – ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder | 29 |
| | 7.3 Påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker | 31 |
| 8 | INNDRAGNING | 33 |
| | VEDLEGG 1 DATAGRUNNLAG..... | 34 |
| | VEDLEGG 2 LOVBRUDDSKATEGORIER..... | 35 |

1 Innledning

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig, jf. politiloven § 1.

I kriminalitetsbekjempelsen følges to hovedstrategier:

- forebyggende tiltak for å hindre kriminalitet
- straffesaksbehandling

En grunnleggende forutsetning for at straffesaksbehandlingen skal bidra til redusert kriminalitet er at forhold blir avdekket og oppklart, slik at gjerningspersonene kan straffeforfølges og ilegges adekvate reaksjoner. Straffesaksbehandlingen må videre være troverdig og inngi tillit i samfunnet.

I denne rapporten presenteres hovedtrekkene i den registrerte kriminaliteten og politiets straffesaksbehandling i første tertial 2020, og utviklingen i samme periode i de siste fem årene. Blant annet gis det en oversikt over anmeldte lovbrudd og hovedresultater for politiets straffesaksbehandling, herunder antall påtaleavgjørelser, saksbehandlingstid, oppklaringsprosent mv., fordelt på ulike kriminalitetstyper. Første tertial 2020 har vært preget av omfattende tiltak igangsatt i forbindelse med Covid-19-pandemien. I denne STRASAK-rapporten er derfor statistikk for perioden uke 11 til og med 18 viet et eget kapittel.

Datagrunnlaget er hentet fra politiets arbeidsregister på straffesaksområdet (STRASAK). Det er Statistisk sentralbyrå som publiserer den offisielle kriminalitetsstatistikken, etter en kvalitetssikring og bearbeiding av blant annet dataene fra STRASAK. Hvis ikke annet er oppgitt, er tallmaterialet hentet ut per 1. mai hvert enkelt år. En nærmere beskrivelse av datagrunnlaget er gitt i vedlegg 1.

Det gjøres oppmerksom på at avrunding kan føre til at summen/endring i prosent og prosentpoeng ikke blir lik summen av de oppgitte tallene.

2 Sammendrag og vurdering

2.1 Hovedresultater

I STRASAK-rapporten for første tertial 2020 presenteres utviklingen i antall anmeldelser og politiets straffesaksbehandling. Første tertial 2020 har vært preget av Covid-19 pandemien. I uke 11 2020 ble det iverksatt omfattende tiltak som har vært svært inngripende på hele samfunnet. Tiltakene har også medført endringer i kriminaliteten og i hvordan straffesakskjeden har fungert.

All den tid situasjonen i første tertial 2020 har vært så forskjellig fra tilsvarende perioder i femårsperioden, vil sammenlikningen med tidligere år ha mindre relevans. En grundig analyse over årsakene som observeres har det ikke vært kapasitet til å gjennomføre på det nåværende tidspunkt.

Tabell 2.1 Hovedtall, 1. tertial 2016-20

| Kriminalitetstype | Anmeldelser | | | | Påtaleavgjorte saker | | | | |
|-------------------|---------------|-------------------------|-------------------------|--------------|----------------------|-------------------------|-------------------------|--------------|--------------------|
| | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 | Andel | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 | Andel | Oppklaringsprosent |
| Vinning | 27 208 | -9,0 % | -20,8 % | 29 % | 30 357 | 2,1 % | -16,3 % | 27 % | 26 % |
| Trafikk | 17 309 | 1,3 % | -4,3 % | 19 % | 20 039 | 15,8 % | 6,0 % | 18 % | 84 % |
| Annen | 11 898 | -2,8 % | -7,6 % | 13 % | 14 703 | 12,8 % | 8,2 % | 13 % | 69 % |
| Vold | 10 108 | -9,3 % | -1,6 % | 11 % | 13 216 | 11,8 % | 24,8 % | 12 % | 55 % |
| Narkotika | 9 011 | -20,0 % | -34,9 % | 10 % | 11 965 | 0,9 % | -19,6 % | 11 % | 77 % |
| Økonomi | 8 327 | -8,6 % | -2,1 % | 9 % | 10 118 | 13,9 % | 25,1 % | 9 % | 40 % |
| Skadeverk | 6 530 | 18,3 % | 31,5 % | 7 % | 7 081 | 27,7 % | 35,3 % | 6 % | 20 % |
| Seksuallovbrudd | 2 064 | -14,9 % | -9,2 % | 2 % | 2 798 | -8,5 % | 42,0 % | 3 % | 59 % |
| Miljø | 547 | 26,0 % | -17,2 % | 1 % | 722 | 39,4 % | -9,6 % | 1 % | 71 % |
| Arbeidsmiljø | 231 | -6,5 % | -6,5 % | 0 % | 314 | -6,3 % | 22,2 % | 0 % | 62 % |
| Totalsum | 93 233 | -6,2 % | -12,1 % | 100 % | 111 313 | 9,1 % | 0,7 % | 100 % | 53 % |

Kilde: JUS065, JUS309

* I kriminalitetstypen annen inngår blant annet særlovgivning, hensynsløs atferd, unnlatt å etterkomme pålegg (politiloven § 5), ordensforstyrrelser, brudd på kontaktforbud og ulovlig bevæpning på offentlig sted.

En nedgang i antall anmeldelser

I første tertial 2020 er antall anmeldelser redusert med 6,2 prosent i forhold til samme periode i 2019 og med 12,1 prosent i forhold til 2016. I årets to første måneder var antall anmeldelser 4,4 prosent høyere enn for samme periode i 2019, mens antall anmeldelser i mars-april 2020 var redusert med 16,2 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2019.

Antall påtaleavgjørelser har økt

Antall påtaleavgjørelser har i første tertial 2020 økt med 9,1 prosent i forhold til samme periode i 2019, og er 0,7 prosent høyere enn i 2016.

I januar og februar 2020 økte antall påtaleavgjorte saker med 4,0 prosent i forhold til 2019, mens antall påtaleavgjørelser gikk opp med 14,2 prosent i mars-april 2020 i forhold til samme periode i 2019.

Økningen i antall påtaleavgjørelser skyldes blant annet at færre saker har blitt behandlet i domstolen og at påtalemyndigheten i politiet gjennom færre rettsoppmøter har kunnet konsentrere seg om å påtaleavgjøre saker. Når domstolene normaliserer sin aktivitet, vil påtalejuristene i politiet måtte nedarbeide restanser som har oppstått knyttet til irettføring, noe som vil kunne føre til en reduksjon i antall påtaleavgjørelser og dermed en økning i antall ikke påtaleavgjorte saker.

Nedgang i antall restanser

Politidistriktene hadde ved utgangen av første tertial 28 104 saker eldre enn 3 måneder som ikke var påtaleavgjort. Dette er en reduksjon på 23,4 prosent (-8 585 saker) i forhold til samme tidspunkt i 2019, og en reduksjon på 19,5 prosent (-6 818 saker) i forhold til 2016.

Videre hadde politidistriktene 5 665 saker eldre enn 12 måneder som ikke var påtaleavgjort. Dette er en reduksjon i forhold til samme tidspunkt i 2019 og 2016 på henholdsvis 25,2 (-1 908 saker) og 23,8 (-1 769 saker) prosent.

Nedgangen i restanser skyldes at det er påtaleavgjort langt flere saker enn hva som er registrert (anmeldt). I tillegg har, som nevnt ovenfor, påtalemyndigheten i politiet som følge av færre rettsoppmøter kunnet konsentrere seg om å påtaleavgjøre saker.

Nedgang i antall påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker

Antall saker som er påtaleavgjort, men ikke rettskraftige var ved utgangen av første tertial 2020 på 78 950 saker, en nedgang i forhold til samme periode i 2019 og 2016 på 1,6 prosent og 4,2 prosent.

Det kan imidlertid gjenstå mye ressurs- og tidkrevende arbeid i mange av sakene etter at det er truffet positive påtaleavgjørelser og frem til rettskraft, ikke minst der det er utferdiget tiltale og sakene skal irettesføres.

Oppklaringsprosenten er på tilnærmet samme nivå som 2019

Oppklaringsprosenten i første tertial 2020 var 53 prosent, mot 54 i samme periode i 2019 og 56 prosent 2016. Det er store forskjeller mellom de ulike kriminalitetstypene.

Saksbehandlingstiden for alle saker og for oppklarte saker har økt i forhold til 2019

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle saker er i første tertial 2020 på 89 dager, en økning på 7,1 og 13,7 dager i forhold til samme periode i 2019 og 2016. For oppklarte saker var gjennomsnittlig saksbehandlingstid første tertial på 117 dager, en økning på 12,1 og 22,8 dager i forhold til samme periode i 2019 og 2016.

Økningen skyldes blant annet at det er påtaleavgjort flere eldre saker, noe som kommer til syne ved en stor nedgang i både saker eldre enn 3 og 12 måneder.

Saksbehandlingstiden for voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist har økt

For visse oppklarte voldssaker er det fastsatt en særskilt saksbehandlingsfrist på 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet. I første tertial 2020 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 121 dager for alle forhold og 138 dager for oppklarte forhold, en økning på 2,3 og 5,5 dager i forhold til samme periode i 2019. 41 prosent av de oppklarte forholdene i første tertial 2020 ble påtaleavgjort innen 90 dager, mot 46 prosent i 2019. En nærmere oversikt er gitt i kapittel 5.2.

Av smittevernhensyn er det innført hjemmekontorordninger og ekstra tiltak knyttet til de avhørene som gjøres ved personlig fremmøte. Dette forsinker etterforskningen noe og kan være med å forklare noe av økningen vi ser.

Saksbehandlingstiden i saker hvor gjerningsperson er under 18 år er redusert

I forhold hvor gjerningspersonen er under 18 år skal, som hovedregel, etterforskning gjennomføres og påtalebeslutning fattes innen seks uker etter at vedkommende ble ansett som mistenkt i saken. I første tertial 2020 har antall påtaleavgjorte forhold med frist blitt redusert med 8,0 prosentpoeng i forhold til samme periode i 2019. Andelen innenfor frist er 69 prosent, en nedgang på 0,6 prosentpoeng i forhold til 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle forhold er redusert med 4,8 dager for alle forhold, og med 3,0 dager for forhold som er oppklart.

Saksbehandlingstiden for voldtektssaker er redusert

Det er fastsatt et mål om gjennomsnittlig saksbehandlingstid i voldtektssaker på 130 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet. I første tertial 2020 økte antall påtaleavgjorte voldtektssaker med 1,1 prosent i forhold til samme periode i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle saker og oppklarte saker var i første tertial 2020 på henholdsvis 205 og 187 dager, en nedgang i forhold til 2019 på henholdsvis 11,9 dager og 37,0 dager.

Lang saksbehandlingstid i voldtektssakene kan ha sammenheng med at dette ofte er saker med et komplekst bevisbilde som krever en omfattende etterforskning.

Andel tilrettelagte avhør innenfor frist redusert

I første tertial 2020 ble det gjennomført 1 428 førstegangsavhør. 47 prosent av avhørene ble gjennomført innenfor frist, mot 53 prosent i 2019. Ekskluderes avhør hvor forhold utenfor politiets kontroll har ført til fristbrudd, ble 52 prosent av avhørene gjennomført innenfor frist, mot 58 prosent i 2019. At andelen innen frist reduseres antas blant annet å skyldes at enkelte distrikt kun gjennomførte avhør i akutt saker de første ukene med smitteverntiltak, samt at kapasiteten ved enkelte barnehus var redusert av samme grunn.

Samlet inndragningsbeløp er redusert i forhold til 2019

Samlet inndragningsbeløp var i første tertial 2020 på 37,6 mill. kroner, mens det var på henholdsvis 45,5 og 53,6 i samme periode i 2018 og 2019. Enkelt saker har stor innvirkning på resultatet i det enkelte år.

2.2 Nærmere om enkelte kriminalitetstyper

Seksuallovbrudd

Antall anmeldte seksuallovbrudd er i første tertial 2020 redusert med 14,9 prosent i forhold til samme periode i 2019, og med 9,2 prosent i forhold til 2016. Nedgangen i antall anmeldelser har særlig skjedd i perioden etter at smitteverntiltakene ble iverksatt, noe som kommer til uttrykk ved at nedgangen i forhold til 2019 for januar-februar var på kun 1,8 prosent. Lovbruddskategorien Seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd overfor barn u/16 år sto for 38 prosent av nedgangen i antall anmeldelser fra første tertial 2019 til 2020, mens anmeldte voldtekter sto for 26 prosent av nedgangen.

Antall påtaleavgjorte seksuallovbrudd er i første tertial 2020 redusert med 8,5 prosent i forhold til samme periode i 2019, men har økt med 42,0 prosent i forhold til 2016. Oppklaringsprosenten i første tertial 2020 var 59 prosent, mot henholdsvis 65 og 63

prosent i 2019 og 2016. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte saker er redusert fra første tertial 2019 til 2020 med 9,1 dager, men har økt i forhold til samme periode i 2016 med 81,1 dager. Flere av lovbruddskategoriene knyttet til seksuallovbrudd har hatt en nedgang i saksbehandlingstiden for oppklarte saker, men særlig stor har nedgangen vært i saker som gjelder seksuell omgang og voldtekt av barn under 14 år (-52,7 dager) og voldtekt (-37,0 dager). Nedgangen for disse to lovbruddskategoriene skyldes spesielt at gjennomsnittlig saksbehandlingstid var unormalt høy i 2019.

Voldslovbrudd

Antall anmeldte voldslovbrudd ble redusert fra første tertial 2019 til 2020 med 9,3 prosent og med 1,6 prosent i forhold til 2016. Antall påtaleavgjorte saker økte i samme periode med henholdsvis 11,8 og 24,8 prosent. Hovedårsaken til endringene tilskrives pandemisituasjonen. Oppklaringsprosenten har i femårsperioden vært relativt stabil, mellom 55 og 59 prosent, men var i første tertial 2020 2,3 prosentpoeng høyere enn i samme periode i 2019.

Fra første tertial 2019 til 2020 har det særlig vært en nedgang i anmeldelser av kroppskrenkelser (-441 saker, -11,2 prosent) og for lovbruddskategorien grov kroppskrenkelse og kroppsskade (-184 saker, -20,2 prosent).

Vinningslovbrudd

Vinningslovbrudd står for 29 prosent av alle anmeldte lovbrudd. Antall anmeldte vinningslovbrudd ble redusert med 9,0 prosent og påtaleavgjorte vinningslovbrudd økte med 2,1 prosent fra første tertial 2019 til 2020. I forhold til 2016 har antall anmeldte vinningslovbrudd blitt redusert med 20,8 prosent. Oppklaringsprosent var i første tertial 2020 på 26 prosent, og var tilnærmet uendret i forhold til samme periode i 2019.

Nedgangen i anmeldte vinningslovbrudd er blant annet en følge av reduksjon i antall tyverier fra person på offentlig sted. For lovbrudd begått i Norge er antall anmeldelser for tyveri fra person på offentlig sted redusert med 16,1 prosent (-986 saker). Det antas at noe av reduksjonen kan tilskrives færre personer i det offentlige rom som følge av iverksatte smitteverntiltak.

Ran har fra første tertial 2019 til 2020 hatt en økning på 27,5 prosent (+78 saker). Antall anmeldte ran begått i Norge har økt med 35,1 prosent (+88 saker).

Narkotikalovbrudd

Fra første tertial 2019 til 2020 er antall anmeldte narkotikalovbrudd redusert med 20,0 prosent, mens antall påtaleavgjorte narkotikalovbrudd har økt med 0,9 prosent.

Nedgangen fra første tertial 2020 til 2019, og i forhold til 2016, har særlig kommet innenfor narkotikalovbrudd etter legemiddeloven og straffeloven § 231¹. Antall anmeldelser for grove narkotikaovertrедelser er i forhold til første tertial 2019 redusert med 21,2 prosent (-79 saker).

Oppklaringsprosenten er fremdeles høy for narkotikalovbrudd (77 prosent), selv om den er 2,3 prosentpoeng lavere i første tertial 2020 enn den var i 2019.

¹ Statistikkgrupper inkludert i lovbruddskategorien Narkotikalovbrudd etter straffeloven (narkotika-overtrедelser) gitt i vedlegg 2.

3 Statistikk i perioden med pandemiltak

I uke 11-12 2020 ble store deler av det norske samfunnet endret som følge av blant annet stengte barnehager og skoler, avlyste arrangementer, at arbeidstakere ble permittert eller benyttet seg av hjemmekontor samt iverksatte grensekontrolltiltak. En oversikt over noen av hendelsene tilknyttet pandemien er gitt i tabell 3.1.

Tabell 3.1 Hendelser tilknyttet Covid-19-pandemien

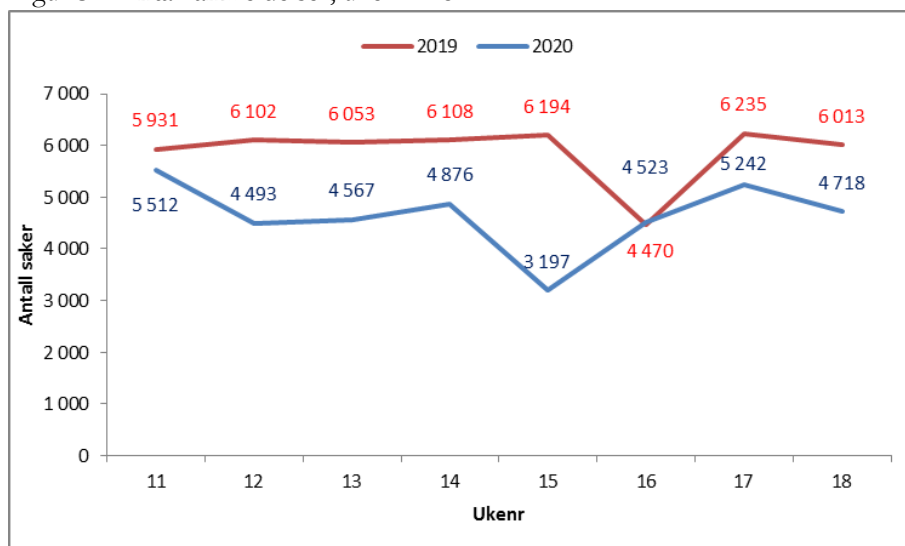
| Dato | Dag | Uke | Hendelse |
|------------|---------|-----|--|
| 12.03.2020 | Torsdag | 11 | Stenging av barnehager, skole og utdanningsinstitusjoner. Stenging og forbud av ulike arrangementer og tilbud Politiet stenger publikumstjenester |
| 15.03.2020 | Søndag | 11 | Strengere grensekontroll. Stenger grensen for utlendinger uten oppholdstillatelse, midlertidig inn- og utreisekontroll på indre Schengen-grense. |
| 15.03.2020 | Søndag | 11 | Ny forskrift om karantene og isolasjon. |
| 17.03.2020 | Tirsdag | 12 | POD sender ut beskrivelse av hvordan saker som er relatert til Covid-19-pandemien skal registreres. |
| 19.03.2020 | Torsdag | 12 | Forbud mot å overnatte på fritidseiendom utenfor egen kommune. |

Hendelsene har fått betydning både for kriminalitetsbilde og politiets straffesaksbehandling. En oversikt er gitt nedenfor. Dette gir ikke et fullstendig bilde, men viser noen hovedtrekk for ukene 11 til og med 18, det vil si fra 9. mars til og med 3. mai 2020.

3.1 Antall anmeldelser

De to første månedene i 2020 økte antall anmeldelser i forhold til 2019 med 4,4 prosent, mens antall anmeldelser ble redusert med 16,2 prosent i mars-april. Figur 3.1 viser utviklingen per uke, mens tabell 3.2 viser utviklingen innenfor kriminalitetstypene i uke 11-18 2020 sett i forhold til 2019. I 2020 var påsken i uke 15, mens den i 2019 var i uke 16.

Figur 3.1 Antall anmeldelser, uke 11-18



Kilde: PAL STRASAK

Tabell 3.2 Antall anmeldelser, uke 11-18

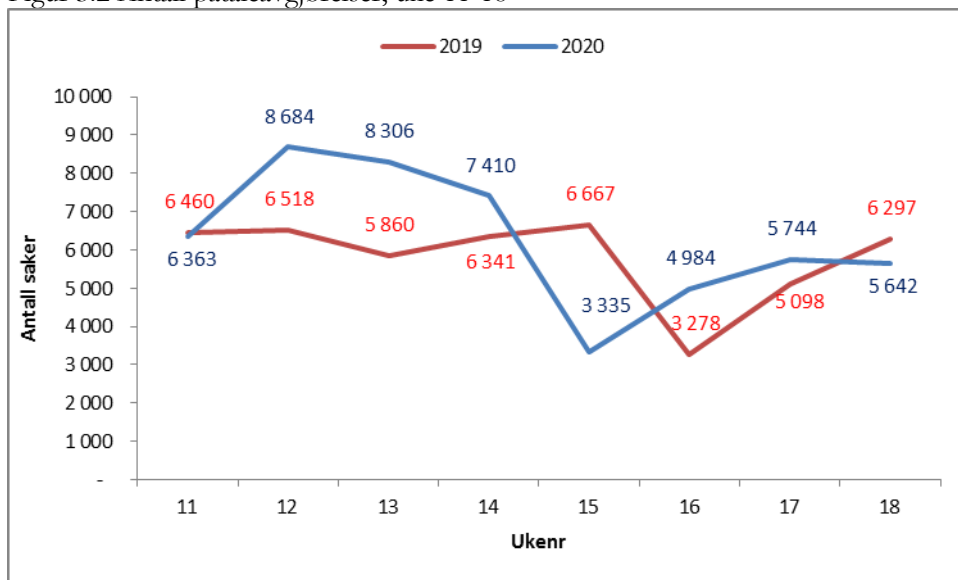
| Kriminalitetstype | Uke 11 - uke 18 | Pst endr ift 2019 |
|-------------------|-----------------|-------------------|
| Vinning | 10 133 | -30,5 % |
| Trafikk | 7 631 | -4,5 % |
| Annen | 4 776 | -19,6 % |
| Vold | 3 809 | -27,9 % |
| Narkotika | 3 679 | -27,0 % |
| Økonomi | 2 962 | -25,7 % |
| Skadeverk | 3 027 | 10,0 % |
| Seksuallovbrudd | 739 | -37,5 % |
| Miljø | 292 | 14,1 % |
| Arbeidsmiljø | 80 | -28,6 % |
| Totalsum | 37 128 | -21,2 % |

Kilde: PAL STRASAK

3.2 Politiets straffesaksbehandling

I januar og februar 2020 økte antall påtaleavgjorte saker med 4,0 prosent i forhold til 2019. Antall påtaleavgjørelser hadde dermed tilnærmet like stor vekst som antall anmeldelser. Antall anmeldelser i mars-april ble redusert med 21,2 prosent i forhold til 2019, mens antall påtaleavgjørelser økte med 14,2 prosent. En av årsakene til at antall påtaleavgjorte saker har gått opp i pandemiperioden antas å være en følge av at svært få saker ble iretteført for domstolen og at påtalemyndigheten i politiet derfor har hatt bedre kapasitet til å påtaleavgjøre saker. Rettsdagsrestansene forventes imidlertid å føre til redusert kapasitet til påtalebehandling når domstolene normaliserer sin aktivitet, noe som vil kunne påvirke restansesituasjonen for ikke påtaleavgjorte saker.

Figur 3.2 Antall påtaleavgjørelser, uke 11-18



Kilde: PAL STRASAK

Tabell 3.3 Antall påtaleavgjørelser, uke 11-18

| Kriminalitetstype | Uke 11 - uke 18 | Pst endr ift 2019 |
|-------------------|-----------------|----------------------|
| Vinning | 12 185 | -15,0 % |
| Trafikk | 9 553 | 22,6 % |
| Annen | 6 890 | 20,2 % |
| Vold | 6 241 | 19,7 % |
| Narkotika | 5 648 | 9,2 % |
| Økonomi | 4 656 | 12,0 % |
| Skadeverk | 3 364 | 24,1 % |
| Seksuallovbrudd | 1 387 | 30,4 % |
| Miljø | 394 | 71,3 % |
| Arbeidsmiljø | 150 | 25,0 % |
| Totalsum | 50 468 | 8,5 % |

Kilde: PAL STRASAK

3.3 Saker registrert med Covid-19

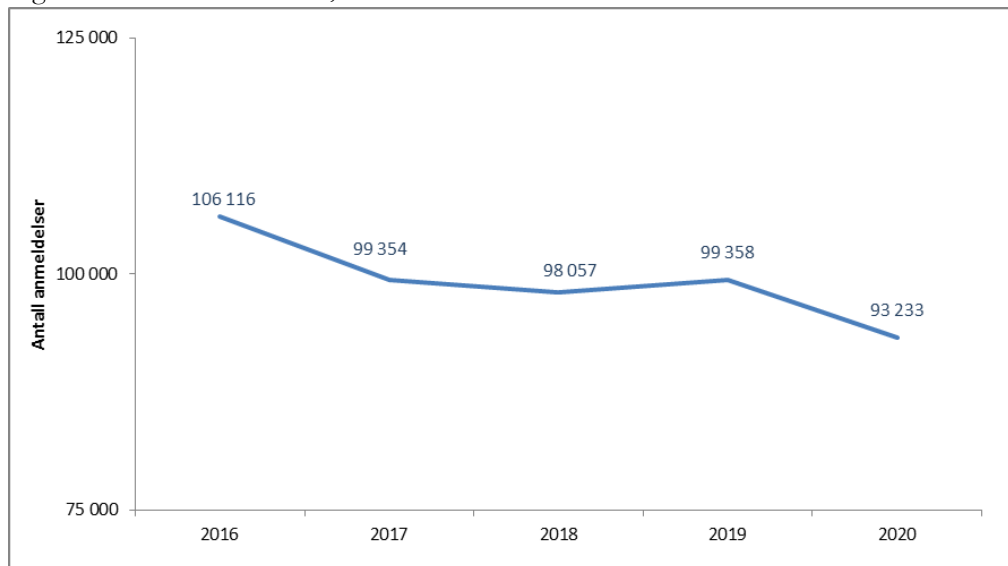
Til og med uke 18 var det registrert 183 straffesaker i forbindelse med Covid-19. 85 av disse (46 prosent) er saker som er opprettet i forbindelse med de nye spesiallovene/forskriftene. Dette dreier seg blant annet om brudd på karantene, isolering og opphold på fritidseiendom. De øvrige sakene dreier seg hovedsakelig om hensynsløs atferd (22 saker), trusler (20 saker) og smitteoverføring (13 saker).

Til og med uke 18 hadde politiet påtaleavgjort 113 saker, hvorav 51 var avgjort med forelegg, tiltalebeslutning eller siktelse med tilståelsesdom.

4 Antall anmeldelser

I første tertial 2020 ble det anmeldt 93 233 lovbrudd, hvorav 90 504 er registrert med Norge som gjerningssted². Dette er en reduksjon på 6,2 prosent i forhold til samme periode i 2019, og en nedgang på 12,1 prosent i forhold til 2016.

Figur 4.1 Antall anmeldelser, 1. tertial 2016–20



Kilde: JUS065

Anmeldelsesstatistikken i denne rapporten, som blant annet avspeiles i figur 4.1, er basert på forhold som enten blir anmeldt til politiet eller som politiet selv anmelder. Det er således den registrerte kriminaliteten som presenteres.

Det vil være en rekke lovbrudd som av ulike årsaker ikke blir meldt til eller avdekket av politiet og dermed ikke bli registrert. Dette omtales gjerne som mørketall. I Politiets innbyggerundersøkelse for 2019 ble de som hadde vært utsatt for kriminalitet det siste året spurt om de hadde anmeldt hendelsen eller planla å gjøre det³. Avhengig av hvilket lovbrudd de hadde opplevd, svarte mellom 18 og 75 prosent at de hadde eller planla å anmelde hendelsen.

Ulike faktorer kan påvirke kriminalitetsutviklingen. Noe kan være en følge av adekvate og effektive tiltak av forebyggende karakter, mens teknologisk utvikling, endrede forsikringsvilkår, økte bøtesatser/straffer, økt oppdagelsesrisiko eller endrede levekår er andre forhold som antas å påvirke antall lovbrudd. Samtidig kan den fornærmedes eller samfunnets ønske om å anmelde et forhold endres og slik påvirke utviklingen av den registrerte kriminaliteten innen en eller flere kriminalitetstyper.

Innen enkelte saksområder vil antall anmeldelser i stor grad avhenge av politiets og andre kontrollateters innsats og prioritering. Dette gjør seg blant annet gjeldende innen

² Hvis annet ikke fremgår omfatter statistikken alle anmeldelser registrert i Norge. Det innebærer at også lovbrudd begått i utlandet, men anmeldt i Norge, innbefattes.

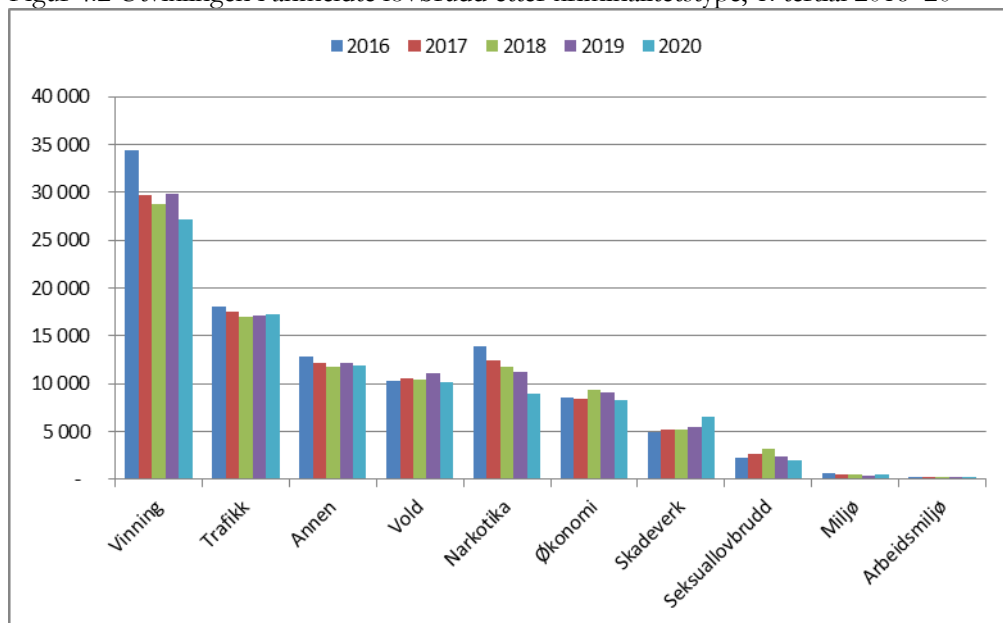
³ Politiets innbyggerundersøkelse 2019, Kantar TNS, 2020

arbeidslivskriminalitet, trafikklovbrudd og narkotikalovbrudd, men også kriminalitet som kan ramme særlige sårbare grupper. Menneskehandel er eksempel på sistnevnte.

4.1 Utviklingen innen ulike kriminalitetstyper

Som det vises til ovenfor, ble antall anmeldelser totalt redusert med 6,2 prosent fra første tertial 2019 til 2020. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike kriminalitetstypene, som vist i figur 4.2 og tabell 4.1.

Figur 4.2 Utviklingen i anmeldte lovbrudd etter kriminalitetstype, 1. tertial 2016–20*



Kilde: JUS065

* I forbindelse med innføringen av ny straffelov i oktober 2015 ble enkelte lovbrudd tilordnet en annen kriminalitetstype enn tidligere.

Tabell 4.1 Antall anmeldte lovbrudd etter kriminalitetstype, 1. tertial 2016–20*

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|-----------------|----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|-------------------------|-------------------------|
| Vinning | 34 375 | 29 650 | 28 722 | 29 887 | 27 208 | -9,0 % | -20,8 % |
| Trafikk | 18 087 | 17 547 | 16 957 | 17 087 | 17 309 | 1,3 % | -4,3 % |
| Annen | 12 871 | 12 122 | 11 719 | 12 237 | 11 898 | -2,8 % | -7,6 % |
| Vold | 10 277 | 10 573 | 10 420 | 11 143 | 10 108 | -9,3 % | -1,6 % |
| Narkotika | 13 851 | 12 378 | 11 746 | 11 261 | 9 011 | -20,0 % | -34,9 % |
| Økonomi | 8 507 | 8 409 | 9 345 | 9 114 | 8 327 | -8,6 % | -2,1 % |
| Skadeverk | 4 967 | 5 207 | 5 178 | 5 522 | 6 530 | 18,3 % | 31,5 % |
| Seksuallovbrudd | 2 273 | 2 655 | 3 220 | 2 426 | 2 064 | -14,9 % | -9,2 % |
| Miljø | 661 | 556 | 495 | 434 | 547 | 26,0 % | -17,2 % |
| Arbeidsmiljø | 247 | 257 | 255 | 247 | 231 | -6,5 % | -6,5 % |
| Totalsum | 106 116 | 99 354 | 98 057 | 99 358 | 93 233 | -6,2 % | -12,1 % |

Kilde: JUS065

* I forbindelse med innføringen av ny straffelov i oktober 2015 ble enkelte lovbrudd tilordnet en annen kriminalitetstype enn tidligere.

I anmeldelsene registrert i 2020 var Norge gjerningssted i 97,1 prosent av sakene, som vist i tabell 4.2. Det er imidlertid forskjeller mellom de ulike kriminalitetstypene hva gjelder andel med gjerningssted utenfor Norge.

Tabell 4.2 Antall anmeldte lovbrudd etter kriminalitetstype og gjerningssted, 1. tertial 2019-20

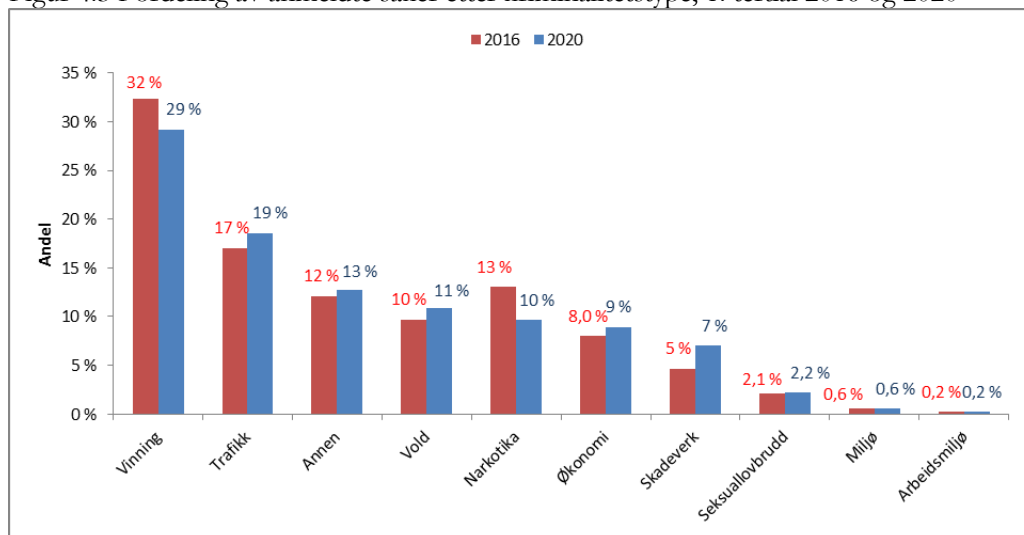
| Kriminalitetstype | 2019 | | | 2020 | | |
|-------------------|---------------|---------------|---------------------|---------------|---------------|---------------------|
| | Alle anm. | Gj.land Norge | Andel gj.land Norge | Alle anm. | Gj.land Norge | Andel gj.land Norge |
| Vinning | 29 887 | 27 978 | 93,6 % | 27 208 | 25 819 | 94,9 % |
| Trafikk | 17 087 | 16 763 | 98,1 % | 17 309 | 16 834 | 97,3 % |
| Annen | 12 237 | 12 166 | 99,4 % | 11 898 | 11 812 | 99,3 % |
| Vold | 11 143 | 10 998 | 98,7 % | 10 108 | 9 993 | 98,9 % |
| Narkotika | 11 261 | 11 208 | 99,5 % | 9 011 | 8 909 | 98,9 % |
| Økonomi | 9 114 | 8 454 | 92,8 % | 8 327 | 7 871 | 94,5 % |
| Skadeverk | 5 522 | 5 505 | 99,7 % | 6 530 | 6 508 | 99,7 % |
| Seksuallovbrudd | 2 426 | 2 385 | 98,3 % | 2 064 | 2 015 | 97,6 % |
| Miljø | 434 | 420 | 96,8 % | 547 | 519 | 94,9 % |
| Arbeidsmiljø | 247 | 246 | 99,6 % | 231 | 224 | 97,0 % |
| Totalsum | 99 358 | 96 123 | 96,7 % | 93 233 | 90 504 | 97,1 % |

Kilde: JUS063, JUS065

4.2 Forholdsmessig fordeling av kriminalitetstyper

Sammenligner man kriminalitetsbildet i første tertial 2020 med samme periode i 2016 er andelen vinning- og narkotikalovbrudd betydelig redusert, samtidig som de øvrige kriminalitetstypene enten har økt sine andeler eller er tilnærmet uendret, jf. figur 4.3.

Figur 4.3 Fordeling av anmeldte saker etter kriminalitetstype, 1. tertial 2016 og 2020*



Kilde: JUS065

* I forbindelse med innføringen av ny straffelov i oktober 2015 ble enkelte lovbrudd tilordnet en annen kriminalitetstype enn tidligere.

4.3 Geografiske forskjeller

Det er store forskjeller mellom politidistriktene, både når det gjelder demografi, geografi og befolkningsgrunnlag. Dette gjenspeiles i distriktenes andel av den registrerte kriminaliteten, som varierer fra 2 til 24 prosent. Samtidig er det store ulikheter i sammensetningen av de

enkelte distriktenes saksportefølge, jf. tabell 4.3 og 4.4. I tabellene nedenfor er ikke anmeldelser av lovbrudd begått i utlandet inkludert. Dette medfører at tallene i kapittel 4.3 ikke er direkte sammenlignbare med tall presentert tidligere i dette kapitlet⁴.

I første tertial 2020 ble 24 prosent av det totale antall anmeldelser for lovbrudd begått i Norge registrert i Oslo politidistrikt, mens kun 2 prosent ble registrert i Finnmark. 31 prosent av alle vinningslovbruddene ble registrert i Oslo, men kun 5 prosent av de registrerte miljølovbruddene. Oslo har også en stor andel av totalt antall voldssaker, dvs. 23 prosent.

Ser man på sammensetningen av distriktenes saksportefølge viser tabell 4.4 at vinningslovbruddene utgjorde 37 prosent av alle anmeldelsene i Oslo politidistrikt, mens de til sammenligning kun utgjorde 15 prosent av alle anmeldelsene i Nordland politidistrikt.

Tabell 4.3 Distriktenes andel av det totale antall anmeldelser i landet som helhet og de ulike kriminalitetstypene, 1. tertial 2020

| Distrikt | TOTALT | Vinning | Trafikk | Annen | Vold | Narkotika | Økonomi | Skadeverk | Seksuallovbrudd | Miljø | Arbeidsmiljø |
|----------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|-----------------|--------------|--------------|
| Oslo | 24 % | 31 % | 13 % | 24 % | 23 % | 18 % | 27 % | 35 % | 15 % | 5 % | 14 % |
| Øst | 14 % | 13 % | 16 % | 15 % | 15 % | 17 % | 14 % | 10 % | 15 % | 6 % | 10 % |
| Innlandet | 6 % | 4 % | 9 % | 6 % | 5 % | 6 % | 11 % | 5 % | 8 % | 5 % | 7 % |
| Sør-Øst | 12 % | 12 % | 14 % | 12 % | 11 % | 13 % | 13 % | 10 % | 11 % | 11 % | 17 % |
| Agder | 7 % | 7 % | 7 % | 8 % | 8 % | 6 % | 4 % | 5 % | 6 % | 5 % | 5 % |
| Sør-Vest | 9 % | 10 % | 8 % | 8 % | 9 % | 9 % | 8 % | 10 % | 9 % | 9 % | 13 % |
| Vest | 9 % | 10 % | 10 % | 8 % | 9 % | 8 % | 8 % | 8 % | 10 % | 14 % | 13 % |
| Møre og Romsdal | 3 % | 2 % | 5 % | 3 % | 3 % | 4 % | 3 % | 3 % | 5 % | 7 % | 5 % |
| Trøndelag | 7 % | 7 % | 9 % | 6 % | 8 % | 8 % | 6 % | 8 % | 8 % | 9 % | 9 % |
| Nordland | 4 % | 2 % | 4 % | 4 % | 4 % | 5 % | 3 % | 3 % | 8 % | 8 % | 4 % |
| Troms | 3 % | 2 % | 3 % | 3 % | 3 % | 3 % | 2 % | 2 % | 3 % | 8 % | 1 % |
| Finnmark | 2 % | 1 % | 2 % | 1 % | 2 % | 2 % | 1 % | 1 % | 2 % | 14 % | 2 % |
| Alle distrikt | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % | 100 % |

Kilde: JUS063

Tabell 4.4 Den forholdsmessige fordelingen av kriminalitetstypene i hvert politidistrikt, 1. tertial 2020

| Distrikt | TOTALT | Vinning | Trafikk | Annen | Vold | Narkotika | Økonomi | Skadeverk | Seksuallovbrudd | Miljø | Arbeidsmiljø |
|----------------------|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------------|------------|-----------------|------------|--------------|
| Oslo | 100 % | 37 % | 10 % | 13 % | 10 % | 8 % | 10 % | 10 % | 1 % | 0 % | 0 % |
| Øst | 100 % | 27 % | 20 % | 14 % | 11 % | 12 % | 9 % | 5 % | 2 % | 0 % | 0 % |
| Innlandet | 100 % | 18 % | 26 % | 13 % | 9 % | 10 % | 15 % | 6 % | 3 % | 0 % | 0 % |
| Sør-Øst | 100 % | 27 % | 22 % | 13 % | 10 % | 11 % | 9 % | 6 % | 2 % | 0 % | 0 % |
| Agder | 100 % | 29 % | 19 % | 15 % | 13 % | 9 % | 6 % | 6 % | 2 % | 0 % | 0 % |
| Sør-Vest | 100 % | 32 % | 17 % | 12 % | 11 % | 10 % | 7 % | 8 % | 2 % | 1 % | 0 % |
| Vest | 100 % | 31 % | 20 % | 12 % | 11 % | 9 % | 7 % | 6 % | 3 % | 1 % | 0 % |
| Møre og Romsdal | 100 % | 17 % | 27 % | 13 % | 12 % | 13 % | 7 % | 6 % | 4 % | 1 % | 0 % |
| Trøndelag | 100 % | 25 % | 22 % | 11 % | 12 % | 11 % | 7 % | 8 % | 2 % | 1 % | 0 % |
| Nordland | 100 % | 15 % | 23 % | 13 % | 14 % | 14 % | 8 % | 6 % | 5 % | 1 % | 0 % |
| Troms | 100 % | 22 % | 25 % | 15 % | 12 % | 9 % | 7 % | 5 % | 2 % | 2 % | 0 % |
| Finnmark | 100 % | 16 % | 23 % | 12 % | 15 % | 12 % | 6 % | 6 % | 4 % | 5 % | 0 % |
| Alle distrikt | 100 % | 29 % | 19 % | 13 % | 11 % | 10 % | 9 % | 7 % | 2 % | 1 % | 0 % |

Kilde: JUS063

⁴ Se tabell 4.2 for en oversikt over hvor stor andel av de anmeldte lovbruddene som er begått i Norge.

5 Politiets straffesaksbehandling

5.1 Hovedtall

I første tertial 2020 er det totalt påtaleavgjort 111 313 saker, hvorav 55 656 er å anse som oppklart⁵.

Tabell 5.1 Antall påtaleavgjørelser, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|---|---------|---------|--------|---------|---------|-------------------------|-------------------------|
| Påtaleavgjorte lovbrudd | 110 567 | 101 486 | 99 605 | 102 075 | 111 313 | 9,1 % | 0,7 % |
| Påtaleavgjorte lovbrudd som er oppklart | 58 274 | 53 356 | 51 513 | 51 356 | 55 656 | 8,4 % | -4,5 % |

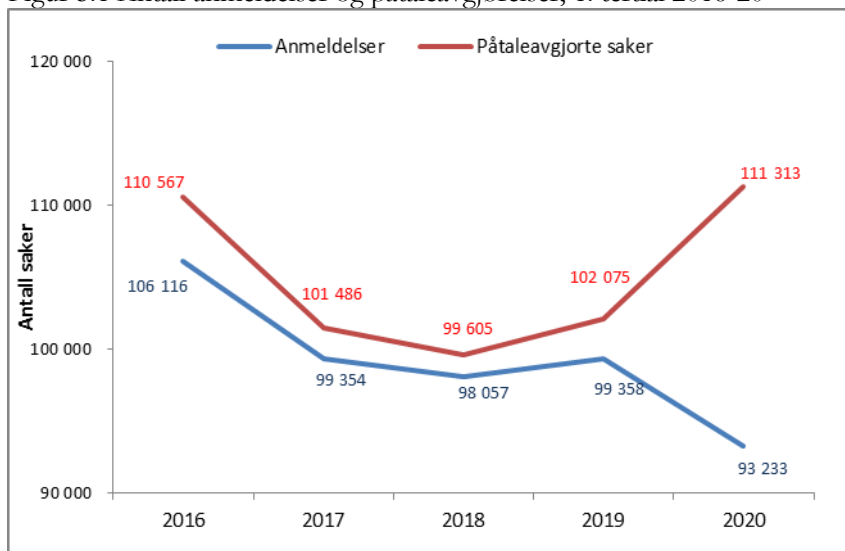
Kilde: JUS309

5.1.1 Antall påtaleavgjørelser

Antall påtaleavgjørelser økte med 9,1 prosent (9 238 saker) fra første tertial 2019 til 2020, mens det fra 2016 til 2020 har vært en økning på 746 saker eller 0,7 prosent. Økningen i antall påtaleavgjørelser fra første tertial 2019 til 2020 må blant annet ses i sammenheng med at domstolene i pandemiperioden har hatt betydelig reduksjon i sin kapasitet og at politiets påtalejurister derfor har fått frigjort tid til påtaleavgjørelser.

Med unntak av første tertial 2020 har antall påtaleavgjorte saker i femårsperioden vært på omtrent samme nivå som antall nye anmeldelser, jf. figur 5.1. En høy produksjon av påtaleavgjørelser er viktig for å hindre eller bygge ned restanser. Det påpekes at det nødvendigvis ikke er de samme sakene som er anmeldt i et år som også blir påtaleavgjort samme år, da nødvendig saksbehandlingstid fører til at en rekke saker blir påtaleavgjort i et senere år enn de er anmeldt.

Figur 5.1 Antall anmeldelser og påtaleavgjørelser, 1. tertial 2016-20



Kilde: JUS065, JUS309

⁵ Se fotnote 1.

Antall påtaleavgjørelser er over tid nødvendigvis nært knyttet opp mot antall anmeldelser innen en kriminalitetstype. Som for anmeldelser, er det i første tertial 2020 flest påtaleavgjørelser innen kriminalitetstypene vinning, trafikk og annen, jf. tabell 5.2.

Tabell 5.2 Antall påtaleavgjørelser fordelt på kriminalitetstype, 1. tertial 2016-20

| Kriminalitetstype | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 | Andel av påtaleavgjorte lovbrudd 2020 |
|-------------------|----------------|----------------|---------------|----------------|----------------|-------------------------|-------------------------|---------------------------------------|
| Vinning | 36 249 | 30 606 | 29 426 | 29 719 | 30 357 | 2,1 % | -16,3 % | 27 % |
| Trafikk | 18 913 | 17 947 | 17 589 | 17 298 | 20 039 | 15,8 % | 6,0 % | 18 % |
| Annen | 13 594 | 12 576 | 12 152 | 13 039 | 14 703 | 12,8 % | 8,2 % | 13 % |
| Vold | 10 592 | 10 333 | 10 399 | 11 823 | 13 216 | 11,8 % | 24,8 % | 12 % |
| Narkotika | 14 874 | 13 223 | 12 055 | 11 856 | 11 965 | 0,9 % | -19,6 % | 11 % |
| Økonomi | 8 086 | 8 062 | 9 210 | 8 884 | 10 118 | 13,9 % | 25,1 % | 9 % |
| Skadeverk | 5 233 | 5 306 | 5 308 | 5 545 | 7 081 | 27,7 % | 35,3 % | 6 % |
| Seksuallovbrudd | 1 970 | 2 456 | 2 658 | 3 058 | 2 798 | -8,5 % | 42,0 % | 3 % |
| Miljø | 799 | 684 | 503 | 518 | 722 | 39,4 % | -9,6 % | 1 % |
| Arbeidsmiljø | 257 | 293 | 305 | 335 | 314 | -6,3 % | 22,2 % | 0 % |
| Totalsum | 110 567 | 101 486 | 99 605 | 102 075 | 111 313 | 9,1 % | 0,7 % | 100 % |

Kilde: JUS309

5.1.2 Oppklaringsprosent

Av de totalt 111 313 påtaleavgjorte lovbruddene i første tertial 2020 regnes 55 656 som oppklart. Dette er en økning på 8,4 prosent i forhold til samme periode i 2019, jf. tabell 4.3. Økningen skyldes i stor grad økningen i antall påtaleavgjorte saker. Oppklaringsprosenten er på omtrent samme nivå som samme periode i 2019, men det er variasjoner innenfor kriminalitetstypene.

Oppklaringsprosenten for den totale saksporføljen påvirkes av saksporføljes sammensetning, da bevissituasjon og muligheten for oppklaring varierer mellom de ulike kriminalitetstypene. Samtidig vil ressursinnsats i straffesaksarbeidet generelt og innen de ulike saksområdene være av avgjørende betydning for å kunne etterforske og oppklare sakene.

Vinningslovbrudd utgjør den største andelen av de påtaleavgjorte sakene, og vil i stor grad påvirke den samlede oppklaringsprosenten. Det samme gjelder for trafikk- og narkotikalovbrudd som er sakstyper med en forholdsmessig høy andel påtaleavgjorte saker, og med høy oppklaringsprosent. For arbeidsmiljølovbrudd er oppklaringsprosenten gått ned med 10,4 prosentpoeng fra første tertial 2019 til 2020.

Tabell 5.3 Antall oppklarte saker fordelt på kriminalitetstype, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|-----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|-------------------------------|-------------------------------|
| Trafikk | 15 850 | 14 909 | 14 764 | 14 465 | 16 545 | 14,4 % | 4,4 % |
| Narkotika | 12 492 | 10 766 | 9 779 | 9 272 | 9 101 | -1,8 % | -27,1 % |
| Annen | 9 497 | 8 613 | 8 090 | 8 191 | 8 867 | 8,3 % | -6,6 % |
| Vinning | 9 528 | 8 118 | 7 432 | 7 240 | 7 407 | 2,3 % | -22,3 % |
| Vold | 5 769 | 5 559 | 5 835 | 6 329 | 6 840 | 8,1 % | 18,6 % |
| Økonomi | 2 177 | 2 199 | 2 395 | 2 308 | 3 380 | 46,4 % | 55,3 % |
| Seksuallovbrudd | 1 185 | 1 444 | 1 605 | 1 873 | 1 530 | -18,3 % | 29,1 % |
| Skadeverk | 1 175 | 1 196 | 1 197 | 1 228 | 1 410 | 14,8 % | 20,0 % |
| Miljø | 515 | 431 | 301 | 326 | 481 | 47,5 % | -6,6 % |
| Arbeidsmiljø | 86 | 121 | 115 | 124 | 95 | -23,4 % | 10,5 % |
| Totalsum | 58 274 | 53 356 | 51 513 | 51 356 | 55 656 | 8,4 % | -4,5 % |

Kilde: JUS309

Tabell 5.4 Oppklaringsprosent, 1. tertial 2016-20

| Kriminalitetstype | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent- poeng endring 2019-20 | Prosent- poeng endring 2016-20 |
|-------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|---|---|
| Trafikk | 85 % | 85 % | 85 % | 85 % | 84 % | -1,0 | -1,3 |
| Narkotika | 85 % | 83 % | 82 % | 79 % | 77 % | -2,3 | -7,8 |
| Miljø | 68 % | 66 % | 64 % | 66 % | 71 % | 5,0 | 3,3 |
| Annen | 76 % | 76 % | 74 % | 71 % | 69 % | -2,5 | -6,9 |
| Arbeidsmiljø | 66 % | 75 % | 68 % | 73 % | 62 % | -10,4 | -3,6 |
| Seksuallovbrudd | 63 % | 62 % | 64 % | 65 % | 59 % | -5,9 | -4,1 |
| Vold | 57 % | 56 % | 59 % | 57 % | 55 % | -2,3 | -2,0 |
| Økonomi | 33 % | 33 % | 32 % | 32 % | 40 % | 7,3 | 7,0 |
| Vinning | 28 % | 28 % | 27 % | 26 % | 26 % | -0,3 | -2,3 |
| Skadeverk | 23 % | 23 % | 23 % | 23 % | 20 % | -2,5 | -2,5 |
| Totalsum | 56 % | 56 % | 55 % | 54 % | 53 % | -0,8 | -2,5 |

Kilde: JUS309

5.1.3 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra anmeldelse til påtaleavgjørelse var for alle saker 89 dager i første tertial 2020, mens den var 82 dager i første tertial 2019. For de oppklarte sakene var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 117 dager i første tertial 2020, mot 105 dager i samme periode i 2019, jf. tabell 5.5. Sammenligner man med første tertial 2016 er den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden gått opp med 13,7 og 22,8 dager for henholdsvis alle saker og oppklarte saker.

En sak vil nødvendigvis ikke være endelig avgjort på påtaleavgjørelsestidspunktet. I oppklarte saker hvor det fattes positive påtaleavgjørelser, som eksempelvis tiltaler, vil det normalt gå en viss tid fra det er truffet påtaleavgjørelse og til saken er iretteført og deretter rettskraftig avgjort.

Tabell 5.5 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Differanse ant. dager 2019-20 | Differanse ant. dager 2016-20 |
|--|------|------|------|------|------|-------------------------------------|-------------------------------------|
| Gj.sn.saksbehandlingstid - alle saker | 75 | 75 | 77 | 82 | 89 | 7,1 | 13,7 |
| Gj.sn.saksbehandlingstid - oppklarte saker | 94 | 94 | 97 | 105 | 117 | 12,1 | 22,8 |

Kilde: JUS309

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden påvirkes, som oppklaringsprosenten, av saksporteføljens sammensetning da tilgjengeligheten av informasjon og tidsbruken for å innhente nødvendige bevis vil variere. Videre kan det være utfordringer knyttet til avhør av mistenkte og sentrale vitner til avhør hvis disse oppholder seg i utlandet. Ressursinnsatsen og restansesituasjonen er andre faktorer som påvirker saksbehandlingstiden. Økningen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid er blant annet en følge av at det er påtaleavgjort flere eldre saker, noe som kommer til syne gjennom en stor nedgang i både saker eldre enn 3 og 12 måneder.

5.2 Saker med krav til særskilt saksbehandlingstid

Det er fastsatt særskilt saksbehandlingsfrist på 90 dager for visse voldssaker (grov kroppskrenkelse og ulike typer av kroppsskader), mens det er satt en frist på 130 dager for voldtektssaker (straffeloven §§ 291-294). Det er videre en lovbestemt frist på 42 dager der mistenkte er under 18 år, jf. straffeprosessloven § 249, 2. ledd. Det er en forutsetning at fristene skal overholdes, men riksadvokaten har fremhevet at saker ikke skal henlegges for å overholde fristene dersom det er utsikt til at en fortsatt etterforskning eller påtalemessig behandling av sakene kan lede til oppklaring.

Voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist

På bakgrunn av politiske føringer besluttet riksadvokaten i 2001, gjennom mål- og prioriteringsrundskrivnet for samme år, at noen utvalgte oppklarte voldssaker skal ha en særskilt saksbehandlingsfrist på 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet, med mindre hensynet til etterforskningen eller andre særlige grunner gjør det nødvendig med lengre saksbehandlingstid. Statistikkgrupper inkludert i voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist er sammenfallende med lovbruddskategorien grov kroppskrenkelse og kroppsskade i vedlegg 2.

Det er påtaleavgjort 1 224 voldssaker/forhold⁶ med særskilt saksbehandlingsfrist i første tertial 2020, en nedgang fra samme periode i 2019 på 4,1 prosent. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle forhold/saker er 121 dager, mens den for oppklarte saker/forhold er 138 dager. Dette er en liten økning i forhold til samme periode i 2019, hvor saksbehandlingstiden for alle saker/forhold var 119 dager (økning på 2,3 dager), mens gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte forhold økte med 5,5 dager. Kun 41 prosent av sakene i første tertial 2020 er avgjort innenfor den fastsatte fristen, mens 46 prosent av sakene var innenfor fristen i 2019.

⁶ I datagrunnlaget inngår både saker uten oppgitt gjerningsperson og alle forhold med mistenkt/siktet/domfelt. En nærmere redegjørelse for sak og forhold er gitt i vedlegg 1. For å vise det totale bildet må forhold og sak summeres ettersom forhold inneholder mistenkt/siktet /domfelt, mens saker uten anmeldt representerer delen der det ikke finnes et forhold med rolle mistenkt/siktet/domfelt.

Av smittevern hensyn er det innført hjemmekontorordninger og ekstra tiltak knyttet til de avhørene som gjøres ved personlig fremmøte. Dette forsinker etterforskningen noe og kan, blant annet sammen med nedarbeiding av restanser, være med å forklare noe av økningen vi ser.

Tabell 5.6 Påtaleavgjorte voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|--|-------|-------|-------|-------|-------|---------------------|---------------------|
| Antall forhold/saker uten anmeldt, i alt | 1 094 | 1 085 | 1 088 | 1 276 | 1 224 | -4,1 % | 11,9 % |
| Saksbehandlingstid, alle forhold | 96 | 102 | 130 | 119 | 121 | 2,3 | 25,0 |
| Saksbehandlingstid, oppklarte forhold | 107 | 116 | 141 | 133 | 138 | 5,5 | 31,9 |
| Andel innenfor frist (oppklarte forhold) | 57 % | 52 % | 44 % | 46 % | 41 % | -4,9 | -16,1 |

Kilde: JUS605 og PSV Monitor (andeler)

* For antall forhold er det prosentvis endring, for saksbehandlingstid er det endring i antall dager og for andel er det endring i prosentpoeng.

Saker med gjerningsperson under 18 år

Fristen for behandling av saker hvor gjerningspersonen er under 18 år følger av straffeprosesslovens § 249, 2. ledd. Som hovedregel skal etterforskning gjennomføres og påtalebeslutning fattes innen seks uker etter at vedkommende ble ansett som mistenkt i saken.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle påtaleavgjorte forhold var i første tertial 2020 49 dager, mens de oppklarte forholdene hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 43 dager, jf. tabell 5.7. Sammenlignet med samme periode i 2019 er den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden redusert med 4,8 dager for alle forhold og 3,0 dager for oppklarte forhold. I første tertial 2020 ble 69 prosent av sakene avgjort innen frist, mot 70 prosent i 2019.

Det har vært en nedgang i antall forhold på 8,0 prosent fra første tertial 2019 til 2020, men en økning på 37,8 prosent i forhold til 2016. En rask avgjørelse i saker med unge gjerningspersoner er viktig for at en eventuell straff skal få tilsiktet, preventiv effekt.

Tabell 5.7 Påtaleavgjorte forhold hvor mistenkte er under 18 år, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|--|-------|-------|-------|-------|-------|---------------------|---------------------|
| Antall forhold med frist, i alt | 3 978 | 4 858 | 5 520 | 5 956 | 5 480 | -8,0 % | 37,8 % |
| Saksbehandlingstid, alle forhold | 41 | 43 | 59 | 54 | 49 | -4,8 | 8,0 |
| Saksbehandlingstid, oppklarte forhold | 38 | 40 | 54 | 46 | 43 | -3,0 | 5,3 |
| Andel innenfor frist (oppklarte forhold) | 73 % | 73 % | 63 % | 70 % | 69 % | -0,6 | -3,6 |

Kilde: JUS613

* For antall forhold er det prosentvis endring, for saksbehandlingstid er det endring i antall dager og for andel er det endring i prosentpoeng.

Voldtektssaker

Politidirektoratet har i samråd med riksadvokaten fastsatt et mål om gjennomsnittlig saksbehandlingstid i voldtektssaker (straffeloven §§ 291-294) på 130 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet. Dette er alvorlig integritetskrenkende lovbrudd som det kan være svært belastende for fornærmede å vente på en avgjørelse av, og det er derfor viktig at sakene behandles innen rimelig tid. Statistikkgruppene som omfattes av fristen fremgår av vedlegg 2.

Første tertial 2020 er det påtaleavgjort 643 voldtektssaker, en økning på 1,1 prosent i forhold til samme periode i 2019 (+7 saker). Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle saker var 205 dager, mens den var 187 dager for oppklarte saker. Saksbehandlingstiden er redusert med 11,9 dager for alle saker, og 37,0 dager for de oppklarte sakene sammenlignet med samme periode i 2019. Sammenlignet med første tertial 2016 er det en økning i saksbehandlingstiden på 42,5 dager for alle forhold og 34,7 dager for oppklarte saker.

En forholdsvis lang saksbehandlingstid har sammenheng med at sakene kan ha et komplekst bevisbilde, hvor det kan være behov for oppfølgende avhør og innhenting av sakkyndige vurderinger mv.

Tabell 5.8 Påtaleavgjorte voldtektssaker⁷, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|-------------------------------------|------|------|------|------|------|------------------|------------------|
| Antall saker, i alt | 465 | 569 | 560 | 636 | 643 | 1,1 % | 38,3 % |
| Antall oppklarte saker | 166 | 185 | 174 | 175 | 197 | 12,6 % | 18,7 % |
| Saksbehandlingstid, alle saker | 163 | 193 | 204 | 217 | 205 | -11,9 | 42,5 |
| Saksbehandlingstid, oppklarte saker | 152 | 172 | 194 | 224 | 187 | -37,0 | 34,7 |

Kilde: JUS309

* For antall forhold er det prosentvis endring, for saksbehandlingstid er det endring i antall dager og for andel er det endring i prosentpoeng.

⁷ Kodene som inngår her er angitt i vedlegg 2 under lovbruddskategorien voldtekt. Det er ytterligere en kode som inngår i beregningsgrunnlaget i PSV (Politiets styringsverktøy), men som det ikke er hensiktsmessig å la inngå i statistikkgrunnlaget.

5.3 Tilrettelagte avhør

Avhør av barn, unge og andre særlig sårbare fornærmede og vitner skal som hovedregel tas på barnehus og gjennomføres i tråd med straffeprosessloven § 239. Avhengig av ulike kriterier skal avhøret som hovedregel gjennomføres innen 1-3 uker.

Politidistriktene rapporterer manuelt på gjennomføring av tilrettelagte avhør. Statistikken som genereres er basert på en kombinasjon av uttrekk fra politiets register og distriktenes rapportering.

Det er i første tertial 2020 gjennomført 1 428 førstegangsavhør og 93 supplerende avhør, en nedgang på henholdsvis 18,0 prosent for førstegangsavhør og 31,1 prosent for supplerende avhør sammenliknet med første tertial 2019. Årsaker til en reduksjon i antall avhør antas delvis å komme av pandemisituasjon, men også dels fall i antall anmeldelser av store nettovergrepssaker hvor barn er fornærmet, og at flere politidistrikter har iverksatt nye rutiner for å vurdere nøyere hvorvidt avhør skal gjennomføres eller ikke.

I første tertial 2020 ble 47 prosent av førstegangsavhørene gjennomført innen fastsatt frist, mot 53 prosent i samme periode i 2019. Ekskluderes avhør hvor forhold utenfor politiets kontroll har ført til fristbrudd, ble 52 prosent av avhørene gjennomført innenfor frist. Tilsvarende tall for 2019 var 58 prosent. At andelen innen frist reduseres antas blant annet å skyldes at det på grunn av pandemisituasjonen er blitt gjennomført færre avhør, og at det i de første ukene med pandemiltak i enkelte distrikt kun ble gjennomført akuttsaker.

Det er ikke gitt sentrale føringer for hvordan fristbrudd grunnet pandemien skal registreres, noe som har medført distriktvis forskjeller. At andelen innen frist reduseres antas blant annet å skyldes at enkelte distrikt kun gjennomførte avhør i akuttsaker de første ukene med smitteverntiltak. Videre førte smitteverntiltak til at kapasiteten i barnehusene var redusert i den innledende fasen. Situasjonen har deretter gradvis normalisert seg.

Av avhørene gjennomført i første tertial 2020 er 37 prosent knyttet til seksuallovbrudd, 59 prosent til voldslovbrudd og 4 prosent til andre typer straffbare forhold. 83 prosent av de avhørte er oppgitt å være fornærmet i saken, mens de resterende 17 prosent oppgis å være vitner.

For avhørene som ikke ble gjennomført innenfor fastsatt frist, er den innrapporterte hovedårsaken kapasitets- eller ressursmangel i 46 prosent av tilfellene. 47 prosent av fristbruddene som skyldes kapasitets- eller ressursmangel i første tertial 2020 er oppgitt å skyldes kapasitets- eller ressursmangel hos avhører/avhørsleder, 10 prosent tilskrives kapasitetsutfordringer ved barnehusene, mens 37 prosent oppgis å være kapasitets- eller ressursmangel hos etterforsker.

6 Utviklingen innen ulike kriminalitetstyper

Nedenfor er det gitt en nærmere oversikt over utviklingen innen ulike kriminalitetstyper. For anmeldelser er en sak registrert i det året anmeldelsen ble registrert i politiets straffesakssystem. For parametere knyttet til politiets straffesaksbehandling er året gitt ut fra tidspunktet politiet påtaleavgjorde saken. De sakene som ble påtaleavgjort i første tertial 2020 kan således være registrert/anmeldt i en annen periode enn første tertial 2020.

6.1 Vinningslovbrudd

Tabell 6.1 Vinningslovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|------------------|------------------|
| Antall anmeldelser | 34 375 | 29 650 | 28 722 | 29 887 | 27 208 | -9,0 % | -20,8 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 36 249 | 30 606 | 29 426 | 29 719 | 30 357 | 2,1 % | -16,3 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 9 528 | 8 118 | 7 432 | 7 240 | 7 407 | 2,3 % | -22,3 % |
| Oppklaringsprosent | 28 % | 28 % | 27 % | 26 % | 26 % | -0,3 | -2,3 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 101 | 93 | 91 | 86 | 107 | 21,4 | 6,1 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

Vinningslovbrudd er kriminalitetstypen med størst nedgang i antall anmeldte saker. Som det fremgår av tabell 6.1 er vinningslovbruddene redusert med 20,8 prosent sammenliknet med første tertial 2016. Hvis alminnelige bedragerier, som er flyttet fra kriminalitetstypen vinning til kriminalitetstypen økonomi, inkluderes i vinningstallene, er reduksjonen for denne kriminalitetstypen 18,3 prosent sammenliknet med første tertial 2016.

Antall registrerte vinnings saker er fra første tertial 2019 til 2020 redusert med 9,0 prosent, eller 2 679 saker, mens antall påtaleavgjorte saker har økt med 2,1 prosent i samme periode. Oppklaringsprosenten for vinningslovbrudd er fortsatt lav, og var i første tertial 2020 26 prosent, som er omtrent på samme nivå som i samme periode i 2019.

Nedgangen i anmeldte vinningslovbrudd er blant annet en følge av reduksjon i antall tyverier fra person på offentlig sted. For lovbrudd begått i Norge er antall anmeldelser for tyveri fra person på offentlig sted redusert med 16,1 prosent (-986 saker), mens det for saker med gjerningssted i utlandet er reduksjonen på 26,4 prosent (-406 saker). Samlet er nedgangen i antall anmeldelser på 18,2 i forhold til første tertial 2019. Det antas at noe av reduksjonen kan tilskrives færre personer i det offentlige rom som følge av iverksatte smitteverntiltak. Tyveri fra person på offentlig sted er lovbrudd som ofte er krevende å oppklare, da man sjelden har en mistenkt og lovbruddene ofte oppdages noen tid etter at de er begått. Oppklaringsprosenten er derfor lav, og vil på grunn av mengden saker bidra til å trekke ned oppklaringsprosenten for vinningslovbruddene. Antall påtaleavgjorte saker i første tertial 2020 er redusert med 10,2 prosent i forhold til første tertial 2019, mens antall oppklarte saker er i samme periode økt med 59,7 prosent (+86 saker). Dette har ført til at oppklaringsprosent har økt fra 2,4 til 4,2 prosent.

Fra første tertial 2019 til 2020 har anmeldte sykkeltyverier økt med 39,4 prosent (+1 131 saker). Oslo og Øst politidistrikt står for 74 prosent av økningen.

Det har vært en nedgang i grove tyverier fra bolig fra første tertial 2019 til 2020 på 15,2 prosent (-84 saker).

Antall anmeldte ran begått i Norge har fra første tertial 2019 til 2020 økt med 35,1 prosent (+88 saker), mens ran begått i utlandet er redusert med 10 saker. Samlet har ran hatt en økning på 27,5 prosent (+78 saker). Det er påtaleavgjort 405 ran i første tertial 2020 (+100 saker), med en oppklaringsprosent på 35 prosent, en nedgang på 11,5 prosentpoeng i forhold til samme periode i 2019. På nåværende tidspunkt har Politidirektoratet ikke tilstrekkelig kunnskap for å kunne redegjøre for nedgangen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på oppklarte ran er på 146 dager, en nedgang på 35,5 dager i forhold til 2019.

6.2 Trafikklovbrudd

Tabell 6.2 Trafikklovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|-------------------------|-------------------------|
| Antall anmeldelser | 18 087 | 17 547 | 16 957 | 17 087 | 17 309 | 1,3 % | -4,3 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 18 913 | 17 947 | 17 589 | 17 298 | 20 039 | 15,8 % | 6,0 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 15 850 | 14 909 | 14 764 | 14 465 | 16 545 | 14,4 % | 4,4 % |
| Oppklaringsprosent | 85 % | 85 % | 85 % | 85 % | 84 % | -1,0 | -1,3 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 70 | 66 | 71 | 72 | 78 | 5,8 | 7,6 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

Antall anmeldte trafikklovbrudd i første tertial 2020 har økt med 1,3 prosent i forhold til samme periode i 2019. I forhold til samme periode i 2016 har det vært en nedgang på 4,3 prosent. Mens trafikklovbrudd sto for 19 prosent av alle anmeldte lovbrudd i første tertial 2020, sto de for 18 prosent av de påtaleavgjorte sakene. Samtidig utgjør trafikklovbruddene 30 prosent av alle de påtaleavgjorte sakene som er oppklart.

Trafikklovbrudd er den kriminalitetstypen med høyest oppklaringsprosent (84 prosent i første tertial 2020) og kortest saksbehandlingstid for oppklarte saker, med 78 dager i første tertial 2020. Den relativt korte saksbehandlingstiden er en følge av at et stort antall lovbrudd avdekkes gjennom politiets kontroller og at overtredelsene i det vesentligste kan bevises og oppklares med dette som bakgrunn uten ytterligere etterforskning.

I første tertial 2020 ble det registrert 3 176 anmeldelser for kjøring i påvirket tilstand, en nedgang på 0,6 prosent i forhold til 2019 og en økning på 4,2 prosent i forhold til 2016. Antall anmeldelser knyttet til kjøring uten gyldig førerkort (3 630 saker i første tertial 2020) økte med 4,0 prosent fra 2019 til 2020, men er redusert med 10,9 prosent i forhold til 2016.

Antall anmeldelser knyttet til hastighet var i første tertial 2020 på 3 803 saker, en økning på henholdsvis 8,0 og 6,6 prosent i forhold til første tertial 2019 og 2016.

6.3 Voldslovbrudd

Tabell 6.3 Voldslovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|---------------------|---------------------|
| Antall anmeldelser | 10 277 | 10 573 | 10 420 | 11 143 | 10 108 | -9,3 % | -1,6 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 10 592 | 10 333 | 10 399 | 11 823 | 13 216 | 11,8 % | 24,8 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 5 769 | 5 559 | 5 835 | 6 329 | 6 840 | 8,1 % | 18,6 % |
| Oppklaringsprosent | 57 % | 56 % | 59 % | 57 % | 55 % | -2,3 | -2,0 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 110 | 115 | 125 | 128 | 147 | 19,4 | 36,5 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

Antall anmeldte voldslovbrudd ble fra første tertial 2019 til 2020 redusert med 9,3 prosent, og 1,6 prosent i forhold til 2016⁸. I samme periode har politiet påtaleavgjort henholdsvis 11,8 og 24,8 prosent flere saker. Oppklaringsprosenten for voldslovbrudd er i første tertial 2020 på 55 prosent, en nedgang på 2,3 prosentpoeng i forhold til samme periode i 2019 og en nedgang på 2,0 prosentpoeng fra 2016. Samtidig har det vært en økning i gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte saker på 19,4 dager fra 2019 til 2020. Økningen i gjennomsnittlig saksbehandling skyldes blant annet at antall restanser er redusert.

Ses det på utviklingen i antall anmeldelser fra første tertial 2019 til 2020 har det særlig vært en nedgang i kroppskrenkelser (-441 saker, -11,2 prosent), grov kroppskrenkelse og kroppsskade (-184 saker, -20,2 prosent), mishandling i nære relasjoner (-107 saker, -8,5 prosent). Lovbrudd knyttet til trusler har imidlertid i samme periode økt med 1,5 prosent (+48 saker).

Hva gjelder mishandling i nære relasjoner har det fra første tertial 2019 til 2020 blitt anmeldt 8,5 prosent færre saker (-107 saker), og påtaleavgjort 12,3 prosent (+147 saker) flere saker. Selv om man gjennom målrettet innsats de siste årene antas å ha avdekket flere forhold innenfor mishandling i nære relasjoner, vil den nære relasjonen mellom fornærmede og voldsutøver fremdeles kunne føre til at mange ikke ønsker å anmelde voldsutøver. I tillegg kan iverksatte smitteverntiltak ha bidratt til at det har blitt vanskeligere å avdekke mishandling i nære relasjoner, samtidig som enkelte distrikt opplyser å ha hatt en økning i antall anmeldelser.

⁸ Enkelte statistikkgrupper knyttet til forulemping og hindring av offentlig tjenestemann og påvirkning av offentlig tjenestemann ved trusler var i gammel straffelov tilordnet kriminalitetstypen annen, mens den i ny straffelov er tilordnet voldslovbrudd. Hvis disse statistikkgruppene innbefattes i voldslovbruddene er nedgangen i antall anmeldelser fra første tertial 2016 til 2020 på 2,5 prosent, økningen i antall påtaleavgjorte saker er 20,6 prosent og oppklaringsprosenten har en nedgang i forhold til 2016 på 3,2 prosentpoeng. Det er ikke registrert noen anmeldelser på de gamle statistikkgruppene i første tertial 2019 og 2020.

6.4 Narkotikalovbrudd

Tabell 6.4 Narkotikalovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|---|--------|--------|--------|--------|--------|---------------------|---------------------|
| Antall anmeldelser | 13 851 | 12 378 | 11 746 | 11 261 | 9 011 | -20,0 % | -34,9 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 14 874 | 13 223 | 12 055 | 11 856 | 11 965 | 0,9 % | -19,6 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 12 492 | 10 766 | 9 779 | 9 272 | 9 101 | -1,8 % | -27,1 % |
| Oppklaringsprosent | 85 % | 83 % | 82 % | 79 % | 77 % | -2,3 | -7,8 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 97 | 95 | 92 | 105 | 125 | 19,3 | 28,1 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

Det totale omfanget av narkotikakriminaliteten er vanskelig å beregne fordi avdekkingsgraden ansees å være lav. Antall anmeldte narkotikalovbrudd i første tertial 2020 var 9 011 saker, en nedgang i forhold til samme periode i 2019 på 20,0 prosent og 34,9 prosent i forhold til 2016. Antall påtaleavgjorte saker i første tertial 2020 var på 11 965 saker, et tilnærmet uendret antall saker i forhold til samme periode i 2019.

Oppklaringsprosenten for narkotikalovbrudd er høy, men ble redusert fra 79 prosent i første tertial 2019 til 77 prosent i første tertial 2020. Nedgangen fra 2016 er på 7,8 prosentpoeng, noe som har sammenheng med at det de senere år er anmeldt færre overtredelser av legemiddeloven og narkotikaovertrædelser etter straffeloven (§231). Dette er saker som erfaringsmessig har hatt en høy oppklaringsprosent, da sakene ofte avdekkes gjennom politiets egne kontroller og i stor grad vil være oppklart idet de anmeldes.

Antall anmeldte grove narkotikaovertrædelser gikk ned med 21,2 prosent i forhold til første tertial 2019. Årsakene til reduksjonen er trolig sammensatte, men kan blant annet knyttes til tiltak iverksatt som følge av pandemien. Samtidig gikk antallet påtaleavgjorte saker for denne kategorien opp med 5,0 prosent, samt at antall påtaleavgjorte saker som ble oppklart økte med 2,9 prosent.

6.5 Seksuallovbrudd

Tabell 6.5 Seksuallovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|---|-------|-------|-------|-------|-------|---------------------|---------------------|
| Antall anmeldelser | 2 273 | 2 655 | 3 220 | 2 426 | 2 064 | -14,9 % | -9,2 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 1 970 | 2 456 | 2 658 | 3 058 | 2 798 | -8,5 % | 42,0 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 1 185 | 1 444 | 1 605 | 1 873 | 1 530 | -18,3 % | 29,1 % |
| Oppklaringsprosent | 63 % | 62 % | 64 % | 65 % | 59 % | -5,9 | -4,1 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 151 | 171 | 181 | 241 | 232 | -9,1 | 81,1 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

I femårsperioden var det fra første tertial 2016 til 2018 en markant årlig økning i antall anmeldte seksuallovbrudd, særlig seksuelle overgrep mot barn og saker knyttet til overgrepsmateriale. Fra første tertial 2019 til 2020 har imidlertid antall anmeldte seksuallovbrudd blitt redusert med 14,9 prosent (-362 saker), mens det var en reduksjon fra 2016 på 9,2 prosent (-209 saker). Antall påtaleavgjorte saker er også redusert i forhold til

første tertial 2019 (-8,5 prosent, -260 saker), men i forhold til første tertial 2016 er antall påtaleavgjorte saker økt med 42,0 prosent (+828 saker).

Seksuallovbrudd krever ofte betydelig etterforskning og vil i mange tilfeller bli påtaleavgjort i et senere år enn anmeldelsesåret. Det er store årlige variasjoner i hvor mange saker som både blir anmeldt og påtaleavgjort i de enkelte politidistriktene. Fra første tertial 2019 til 2020 hadde 2 distrikt en økning i antall anmeldelser, mens 7 distrikt hadde en økning i antall påtaleavgjorte saker. Fra første tertial 2016 til 2020 har 5 distrikt hatt en økning i antall anmeldelser, mens 11 distrikt har hatt en økning i antall påtaleavgjorte saker i samme periode.

Nedgangen i antall anmeldelser fra første tertial 2019 til 2020 kommer særlig i lovbruddskategoriene Seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd overfor barn u/16 år (-137 saker), voldtekt (-94 saker) og Seksuell omgang og voldtekt av barn u/14 år (-56 saker).

Oppklaringsprosenten for seksuallovbrudd var i første tertial 2020 på 59 prosent. Dette er en nedgang i forhold til første tertial 2016 og 2019 hvor oppklaringsprosenten var på 63 og 65 prosent.

Som omtalt ovenfor er antall anmeldte voldtekter redusert fra første tertial 2019, og det er også en nedgang fra 2016 til 2020. Antall påtaleavgjorte saker har fra første tertial 2019 til 2020 økt med 1,1 prosent, mens antall oppklarte saker har økt med 12,6 prosent i samme periode. Oppklaringsprosenten er på 33 prosent, en økning på 3,5 prosentpoeng i forhold til første tertial 2019, men fortsatt 4,8 prosentpoeng lavere enn i første tertial 2016.

I første tertial 2020 er det samlet anmeldt 929 seksuallovbrudd mot barn under 16 år, noe som er en reduksjon fra første tertial 2019 til 2020 på 12,8 prosent og en økning på 18,8 prosent i forhold til samme periode i 2016. Det kan være flere årsaker som kan forklare fallet i antall anmeldelser fra 2019 til 2020; blant annet normalvariasjoner, reduserte avdekkingsmuligheter og reduserte etterforskningsaktiviteter som følge av politiets arbeidssituasjon med blant annet hjemmekontor under pandemien. Antall påtaleavgjorte saker har fra første tertial 2019 til 2020 blitt redusert med 16,0 prosent, men har økt med 41,8 prosent fra 2016 til 2020.

Seksuallovbrudd er en kriminalitetstype hvor det tradisjonelt har vært store mørketall og som man gjennom økt oppmerksomhet har ønsket å avdekke og straffeforfølge. Etterforskning av flere store saker har fått fokus i media og kan også bidra til å synliggjøre at det nytter å anmelde. Mørketallene innenfor seksuallovbrudd antas fremdeles å være høye. Årsakene til dette antas blant annet å være at ofrene føler skam eller skyld, eller fordi de ikke vet at de over internett har kommunisert med en annen enn den de trodde.

6.6 Økonomilovbrudd

Tabell 6.6 Økonomilovbrudd, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Endring 2019-20* | Endring 2016-20* |
|---|-------|-------|-------|-------|--------|---------------------|---------------------|
| Antall anmeldelser | 8 507 | 8 409 | 9 345 | 9 114 | 8 327 | -8,6 % | -2,1 % |
| Antall påtaleavgjorte saker | 8 086 | 8 062 | 9 210 | 8 884 | 10 118 | 13,9 % | 25,1 % |
| Antall påtaleavgjorte saker, oppklart | 2 177 | 2 199 | 2 395 | 2 308 | 3 380 | 46,4 % | 55,3 % |
| Oppklaringsprosent | 33 % | 33 % | 32 % | 32 % | 40 % | 7,3 | 7,0 |
| Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker | 162 | 177 | 178 | 205 | 196 | -8,8 | 34,3 |

Kilde: JUS065, JUS309

*For antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker er det prosentvis endring, for oppklaringsprosent er det endring i prosentpoeng og for saksbehandlingstid er det endring i antall dager.

Alminnelige bedragerier ble i oktober 2015 flyttet fra kriminalitetstypen vinning til kriminalitetstypen økonomi, og står i første tertial 2020 for 64 prosent av økonomilovbruddene. Hvis disse holdes utenfor er antall anmeldelser fra første tertial 2019 til 2020 redusert med 3,5 prosent.

En stor andel av økonomilovbruddene er knyttet opp mot bedragerier på nett. I følge politiets innbyggerundersøkelse⁹ er det kun 23 prosent av de som oppgir å ha blitt utsatt for svindel eller bedrageri på internett som har anmeldt dette til politiet. Det kan derfor være store mørketall på dette området.

Det ble i første tertial 2020 påtaleavgjort 10 118 økonomilovbrudd, noe som er 9 prosent av alle påtaleavgjorte saker i første tertial 2020. Antall påtaleavgjorte saker har økt med 13,9 prosent i forhold til samme periode i 2019, samtidig som antall oppklarte saker har økt med 46,4 prosent. Oppklaringsprosenten som har vært stabil på rundt 32-33 prosent, var i første tertial 2020 på 40 prosent. En årsak til økningen er at oppklaringsprosenten for de alminnelige bedrageriene har økt fra 10 prosent i første tertial 2016 til 30 prosent i samme periode 2020. Alminnelige bedragerier er lovbrudd som erfaringsmessig har hatt en lavere oppklaringsprosent enn øvrige økonomilovbrudd.

⁹ Politiets innbyggerundersøkelse 2019, Kantar TNS, 2020

7 Saker under arbeid

7.1 Saker under arbeid

Tallene presentert i dette underkapittelet er hentet ut ved bruk av JUS-rapporten JUS089 som gir samlede tall for politidistrikt og særorgan. Tallene vil derfor være forskjellig fra rapportering til Justis- og beredskapsdepartementet hvor kun tall for politidistriktene inngår.

Statistikken over saker under arbeid viser antall anmeldelser i politiet som ikke er rettskraftige avgjorte, og omfatter både saker som er under etterforskning og dermed ikke påtaleavgjort samt påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker. Dette gir viktig informasjon om den samlede arbeidsmengden i politiet og saksporteføljens alderssammensetning.

Frem til det treffes en påtaleavgjørelse i sakene har politiet og påtalemyndigheten i stor grad selv kontroll over sakenes fremdrift, da dette i vesentlig grad vil avhenge av politiets egen saksbehandlingsskapasitet og prioritering. Når det er fattet en positiv påtaleavgjørelse vil den videre fremdrift variere ut fra hvilken påtaleavgjørelse som er fattet og kapasitet i øvrige deler av straffesakskjeden.

Ved utgangen av første tertial 2020 hadde politiet totalt 129 386 saker som ikke var rettskraftig. Av disse var 50 436 ikke påtaleavgjort. Antall ikke påtaleavgjorte saker ved utgangen av første tertial 2020 er 27,6 prosent lavere enn ved samme tidspunkt i 2019, og 27,1 prosent lavere enn i 2016. Ser man nærmere på den aldersmessige sammensetningen av de ikke påtaleavgjorte sakene er det en nedgang i antall saker mellom 0-3 måneder på 34,0 prosent i forhold til utgangen av første tertial 2019 og en nedgang på 36,9 prosent fra samme tidspunkt i 2016. Nedgangen i antall ikke påtaleavgjorte saker under 3 måneder har særlig sammenheng med at pandemisituasjonen har medført færre anmeldelser.

For saker eldre enn 3 måneder vises det til nærmere omtale under.

Totalt er det en reduksjon av saker som ikke er rettskraftige (summen av påtaleavgjorte og ikke påtaleavgjorte saker) på 13,7 prosent i forhold til samme tidspunkt i 2019, og en nedgang på 14,7 prosent i forhold til 2016. En nærmere oversikt over antall saker under arbeid og antall påtaleavgjorte og ikke påtaleavgjorte saker er gitt i tabell 7.1. Det påpekes at alder på sak, Både for ikke-påtaleavgjorte saker og saker som er påtaleavgjorte men ikke rettskraftige, er saksbehandlingstiden beregnet fra *registreringstidspunktet* til 30. april, og ikke fra gjerningstidspunktet eller når saken ble påtaleavgjort.

Tabell 7.1 Saker under arbeid/ikke rettskraftige, utgangen av 1. tertial 2016–20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|---|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|-------------------------|-------------------------|
| Ikke påtaleavgjort | 69 212 | 66 344 | 73 414 | 69 687 | 50 436 | -27,6 % | -27,1 % |
| 0-3 md. | 33 430 | 32 539 | 32 940 | 31 980 | 21 109 | -34,0 % | -36,9 % |
| 3-12 md. | 27 927 | 26 891 | 32 371 | 29 537 | 23 018 | -22,1 % | -17,6 % |
| > 12 md. | 7 855 | 6 914 | 8 103 | 8 170 | 6 309 | -22,8 % | -19,7 % |
| Påtaleavgjort, ikke rettskraftig | 82 403 | 78 319 | 79 521 | 80 238 | 78 950 | -1,6 % | -4,2 % |
| 0-3 md. | 13 363 | 11 371 | 11 172 | 10 953 | 12 299 | 12,3 % | -8,0 % |
| 3-12 md. | 32 431 | 31 062 | 31 038 | 30 012 | 30 776 | 2,5 % | -5,1 % |
| > 12 md. | 36 609 | 35 886 | 37 311 | 39 273 | 35 875 | -8,7 % | -2,0 % |
| TOTALT | 151 615 | 144 663 | 152 935 | 149 925 | 129 386 | -13,7 % | -14,7 % |

Kilde: JUS089

Faktisk reduksjon i antall restanser gjennom første tertial 2020 fremkommer i tabell 7.2. Antall ikke påtaleavgjorte saker gått ned i alle aldersegment, mens det har vært en økning i antall påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker som er mellom 0 og 12 måneder (fra registreringstidspunktet).

Tabell 7.2 Saker under arbeid/ikke rettskraftige, 31. desember 2019 og 30. april 2020

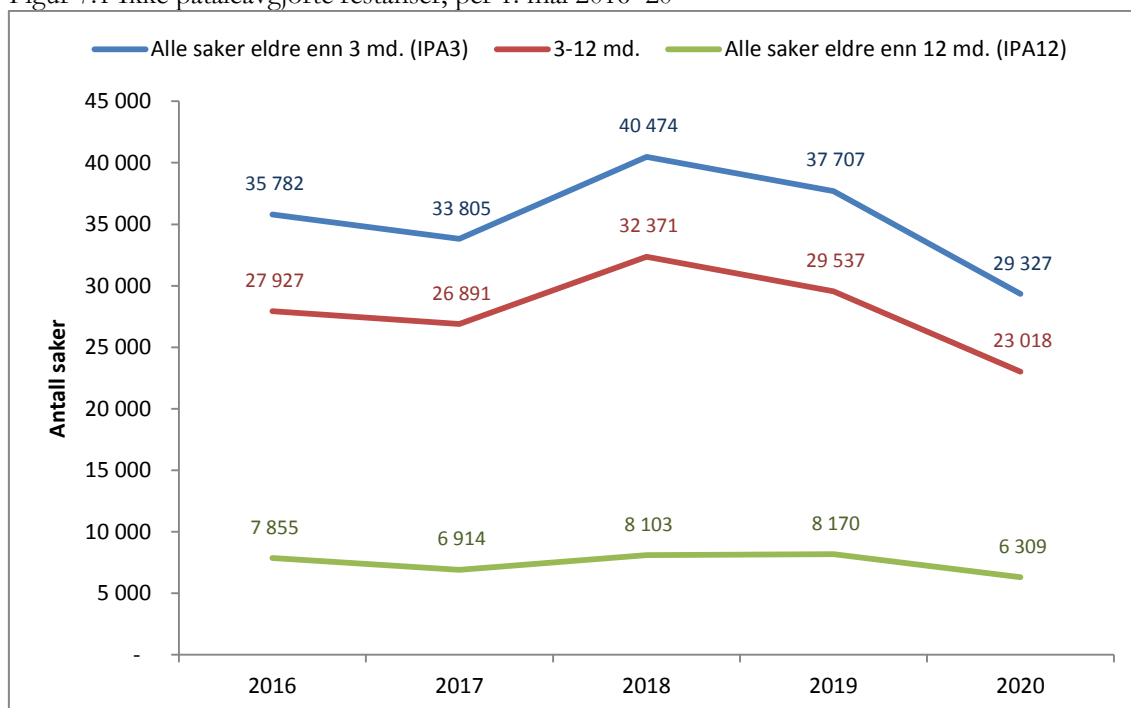
| | 31.12.2019 | 30.04.2020 | Prosent endring |
|---|----------------|----------------|-----------------|
| Ikke påtaleavgjort | 69 601 | 50 436 | -27,5 % |
| 0-3 mnd | 30 413 | 21 109 | -30,6 % |
| 3-12 mnd | 30 599 | 23 018 | -24,8 % |
| > 12 mnd | 8 589 | 6 309 | -26,5 % |
| Påtaleavgjort, ikke rettskraftig | 82 034 | 78 950 | -3,8 % |
| 0-3 mnd | 11 580 | 12 299 | 6,2 % |
| 3-12 mnd | 30 161 | 30 776 | 2,0 % |
| > 12 mnd | 40 293 | 35 875 | -11,0 % |
| TOTALT | 151 635 | 129 386 | -14,7 % |

Kilde: JUS089

7.2 Restanser – ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder

Restanser er definert som ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder. Ved utgangen av første tertial 2020 hadde politiet (politidistrikt og særorgan) 29 327 saker eldre enn 3 måneder som ikke var påtaleavgjort.

Figur 7.1 Ikke påtaleavgjorte restanser, per 1. mai 2016–20



Kilde: JUS089

Til Politidirektoratets rapportering på restansetall til Justis- og beredskapsdepartementet benyttes JUS-rapporten JUS091. Den viser 28 104 saker eldre enn 3 måneder som ikke er påtaleavgjort (IPA3) og 5 665 saker eldre enn 12 måneder som ikke er påtaleavgjort (IPA12). Da JUS091 ikke viser antall saker fordelt på kriminalitetstype er det ikke mulig å benytte JUS091 i omtalen nedenfor og det må derfor kjøres en egen rapport for å hente ut nødvendige data. På grunn av dette avviker tallene i dette underkapitlet noe fra JUS091.

Som tabell 7.1 viser, har det vært en stor nedgang i antall saker innenfor alle alderskategorier av ikke-påtaleavgjorte saker. Hovedårsaken kommer av at påtalemyndigheten i politiet har fått frigjort tid til påtalebehandling blant annet som følge av færre rettsoppgjør i perioden.

Fordeling av ikke påtaleavgjorte saker over 3 måneder (IPA 3) på kriminalitetstyper fremgår av tabell 7.3. I motsetning til tabell 7.1 viser tabell 7.3 kun politidistriktenes restanser, og ikke restanser hos politiets særorgan og Sysselmannen på Svalbard. Saker eldre enn 3 måneder (IPA 3) innbefatter også saker eldre enn 12 måneder (IPA12). Det har vært en reduksjon i restanser innen alle kriminalitetstyper, men den prosentvise nedgangen har vært størst for seksuallovbruddene både innen IPA 3 og IPA 12.

Tabell 7.3 Ikke påtaleavgjorte saker hos politidistrikt eldre enn 3 og 12 måneder, utgangen 1. tertial

| Kriminalitetstype | IPA3 | Andel IPA3 | Prosent endring 2019-20 | IPA12 | Andel IPA12 | Prosent endring 2019-20 |
|--------------------|---------------|--------------|-------------------------|--------------|--------------|-------------------------|
| Økonomi | 4 002 | 14 % | -23,6 % | 1 297 | 23 % | -27,1 % |
| Vold | 5 572 | 20 % | -14,5 % | 987 | 17 % | -19,8 % |
| Annen | 3 941 | 14 % | -19,7 % | 768 | 14 % | -19,2 % |
| Vinning | 3 695 | 13 % | -18,4 % | 744 | 13 % | -13,4 % |
| Narkotika | 3 463 | 12 % | -31,2 % | 609 | 11 % | -16,3 % |
| Seksuallovbrudd | 1 934 | 7 % | -35,5 % | 515 | 9 % | -47,4 % |
| Trafikk | 3 399 | 12 % | -22,8 % | 349 | 6 % | -22,3 % |
| Undersøkelsessaker | 868 | 3 % | -22,8 % | 128 | 2 % | -39,6 % |
| Skadeverk | 741 | 3 % | -18,5 % | 95 | 2 % | -32,6 % |
| Arbeidsmiljø | 238 | 1 % | -26,1 % | 96 | 2 % | -13,5 % |
| Miljø | 355 | 1 % | -25,3 % | 88 | 2 % | -39,3 % |
| Totalsum | 28 208 | 100 % | -22,6 % | 5 676 | 100 % | -25,2 % |

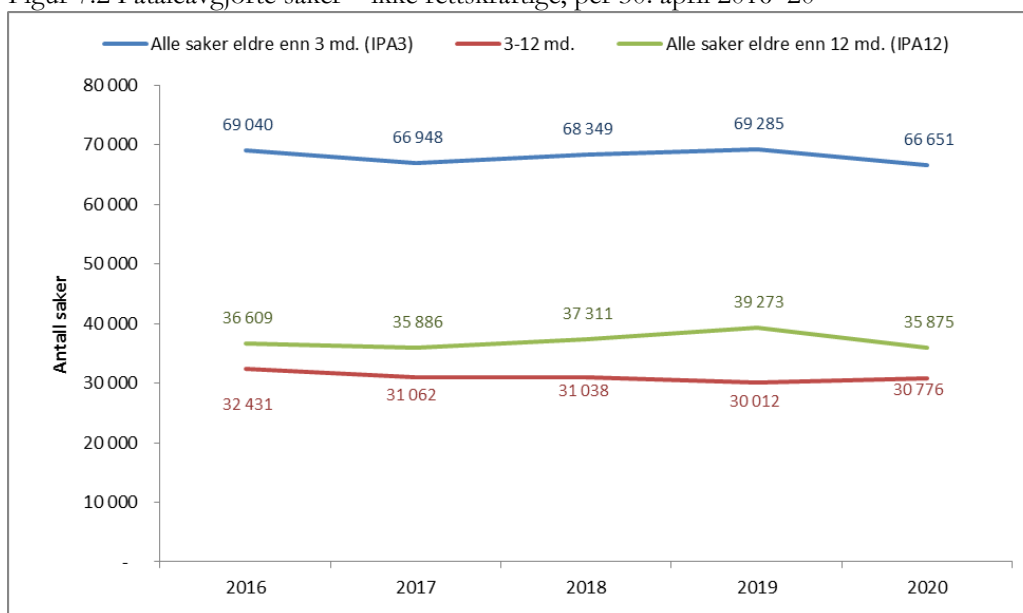
Kilde: PAL STRASAK per 30. april 2020 (og 30. april 2019)

23 prosent av de ikke påtaleavgjorte sakene eldre enn 12 måneder (IPA12) er økonomilovbrudd. Som omtalt tidligere har økonomisakene erfaringsmessig lang saksbehandlingstid da de ofte er kompliserte og krevende å etterforske. I forhold til andel anmeldte saker viser tabellen også at det er en forholdvis stor andel voldslovbrudd og seksuallovbrudd som er eldre enn 12 måneder. Også volds- og seksuallovbruddene kan som nevnt være krevende å etterforske og således få en lang saksbehandlingstid.

7.3 Påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker

Samlet sett har antall saker eldre enn 3 måneder som er påtaleavgjort, men ikke rettskraftige, blitt redusert med 3,8 prosent ved utgangen av første tertial 2020 i forhold til samme periode i 2019, og med 3,5 prosent i forhold til 2016. Utviklingen er illustrert i figur 7.2. Det påpekes at alder på sak er beregnet fra registreringstidspunktet til 30. april, og ikke fra når saken ble påtaleavgjort.

Figur 7.2 Påtaleavgjorte saker – ikke rettskraftige, per 30. april 2016–20



Kilde: JUS089

Alderen på de ikke rettskraftige sakene avhenger av saksbehandlingstiden frem til påtaleavgjørelse og tiden det deretter tar for å få saken rettskraftig avgjort. Antall påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker, vil i stor grad avhenge av hvor mange positive påtaleavgjørelser som er truffet, og hvilken fremdrift sakene vil få blant annet i domstolene. Det påpekes at det kan gjenstå mye ressurs- og tidkrevende arbeid i mange av sakene etter at det er truffet positive påtaleavgjørelser og frem til rettskraft, ikke minst der det er utferdiget tiltale og sakene skal irettføres.

Særlig i begynnelsen av pandemiperioden ble domstolenes kapasitet til å gjennomføre rettsmøter svekket som følge av iverksatte smitteverntiltak. Det medførte at påtalemyndigheten i politiet fikk bedre tid til å påtaleavgjøre saker. Samtidig har det oppstått en viss restanse innen irettføring. Så lenge disse sakene ikke er rettskraftig avgjort (endelig avgjort i rettsvesenet), vil disse synes som restanse i politiet som påtaleavgjort, men ikke rettskraftig. En økning i antallet av slike restanser kan derfor ikke utelukkes.

8 Inndragning

Politiet har over flere år hatt høyt fokus på inndragning av lovovertrederens utbytte av straffbare handlinger.

Nærmere beskrivelse av hvordan inndragningsstatistikken er hentet ut er gitt i vedlegg 1. Det påpekes spesielt at inndragningstallene for første tertial 2020 vil kunne øke dersom det er påtaleavgjorte saker som enda ikke er rettskraftig.

Statistikken teller antall inndragninger av *utbytte* etter gammel straffelov § 34 og ny straffelov § 67, antall inndragninger av *gjenstander* etter gammel straffelov § 35 og ny straffelov § 69 og *utvidet* inndragning etter straffeloven § 34a og ny straffelov § 68. Statistikken dekker ikke bestemmelsen om forebyggende inndragning i straffeloven § 70 (gammel straffelov § 37b).

Tabell 8.1 Inndragning av utbytte og gjenstander, 1. tertial 2016-20

| | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | Prosent endring 2019-20 | Prosent endring 2016-20 |
|---------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|-------------------------|-------------------------|
| Utbytte | 329 | 654 | 366 | 483 | 319 | -34,0 % | -3,0 % |
| Utvidet | 32 | 34 | 40 | 24 | 25 | 4,2 % | -21,9 % |
| Gjenstand | 2 236 | 2 402 | 2 453 | 2 617 | 2 473 | -5,5 % | 10,6 % |
| Sum antall inndragninger | 2 597 | 3 090 | 2 859 | 3 124 | 2 817 | -9,8 % | 8,5 % |
| Beløp i mill. kr | 79,1 | 48,3 | 45,5 | 53,6 | 37,6 | -30,0 % | -52,5 % |

Kilde: JUS625 – hentet fra PSV Monitor 22.05.20

Samlet inndragningsbeløp i første tertial 2020 var 37,6 millioner kroner, hvilket er en reduksjon på 30,0 prosent i forhold til samme periode i 2019, og en nedgang på 52,5 prosent i forhold til 2016. Det bemerkes at noe av bakgrunnen for variasjonene fra år til år er at enkeltsaker gir betydelig utslag på statistikken. Det er videre en viss grad av tilfeldigheter knyttet til hvilke år sakene blir rettskraftige.

Som tidligere er det fortsatt knyttet noe usikkerhet til inndragningsstatistikken, herunder om den fanger opp korrekt antall krav og beløp fra straffesakssystemene til politiet. Det bemerkes særlig at politiet i en rekke saker fremmer erstatningskrav på vegne av fornærmede, fremfor å legge ned påstand om inndragning. Dette kan være en av flere forklaringer på at antall utbytteinndragninger er redusert. Herværende statistikk omfatter ikke rettskraftige erstatningskrav fremmet på vegne av fornærmede. Gjennom 2019 er det tilrettelagt for bedre statistikk på området, men relevante tall vil først foreligge ved utløpet av 2020.

VEDLEGG 1 Datagrunnlag

Det statistiske grunnlaget i rapporten er hentet fra politiets straffesaksregister (STRASAK). STRASAK benyttes både til den offisielle kriminalstatistikken, som Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserer, og politiets driftsstatistikk. Selv om både SSB og Politidirektoratet henter sitt tallgrunnlag fra STRASAK, forekommer det noen forskjeller i det tallmaterialet som presenteres, blant annet på grunn av ulik bearbeiding av data, ulike tidspunkt for dataauthenting og ulik gruppering av dataene.

Hvis annet ikke er oppgitt er tallmaterialet hentet ut 1. mai det enkelte år. Kodeendringer som har skjedd etter 1. mai det enkelte år vil derfor ikke få betydning. Dette er gjort for å ha mest mulig sammenliknbare tall.

Dataene i STRASAK er basert på de kodene som politiet manuelt legger inn når en sak blir registrert og kvaliteten på driftsstatistikken er derfor avhengig av riktig koding av den enkelte sak. Økt fokus og kunnskap kan i enkelte tilfeller føre til endret kodepraksis og riktigere koding av sakene. Endring i kodepraksis kan derfor gjøre det utfordrende å følge utviklingstrekk på detaljert nivå.

I forbindelse med ikrafttredelsen av Straffeloven 2005 1. oktober 2015 ble det gjort endringer som førte til at flere lovbrudd ble tilordnet en annen kriminalitetstype enn hva som var tilfelle tidligere. Spesielt gjøres det oppmerksom på følgende:

- Alminnelige bedragerier er overført fra kriminalitetstypen som omfatter vinningskriminalitet til kriminalitetstypen som omfatter økonomisk kriminalitet. Dette inkluderer også lovbrudd som i Straffeloven 1902 ble omtalt som naskeri, og som nå omtales som mindre bedrageri.
- Enkelte lovbrudd knyttet til trusler er overført fra kriminalitetstypen annen til voldslovbrudd.
- Enkelte lovbrudd knyttet til grupper med særskilt vern fra kriminalitetstypen annen til voldslovbrudd.
- Identitetskrenkelses etter straffeloven § 202 er overført fra kriminalitetstypen annen til økonomilovbrudd.

Straffeloven 2005 medfører i all hovedsak ingen nykriminalisering eller avkriminalisering. Det er likevel ikke mulig å sammenligne alle straffebestemmelsene i gammel og ny lov én til én. For å kunne sammenligne statistikk på et lavere nivå enn kriminalitetstype er det derfor laget lovbruddskategorier for å kunne se utviklingen over tid på et område, gitt i vedlegg 2.

Antall anmeldelser er gitt ved antall saker. I forbindelse med saker med særskilt saksbehandlingsfrist, nærmere omtalt i kapittel 4.3.3 benyttes begrepet forhold. Forhold sier noe om knytningen mellom sak og person, dvs. gjerningsperson og fornærmet. På grunn av dette kan en sak generere flere forhold.

Inndragningsstatistikken er hentet ut 22. mai 2020 fra PSV Monitor som er et internt verktøy i politiet for lettere å følge utviklingen av straffesaksporteføljen. I motsetning til hva som er tilfelle for store deler av resten av rapporten anvendes ikke fryste tall da dynamiske tall gir et riktigere bilde. Det antas at inndragningstallene i første tertial 2020 vil kunne øke gitt at det er påtaleavgjorte saker som enda ikke er rettskraftig.

Det gjøres oppmerksom på at det i tabeller kan forekomme at avrunding medfører at summen/endring i prosentpoeng ikke blir lik summen av de oppgitte tallene.

VEDLEGG 2 Lovbruddskategorier

| Krim.type | Lovbruddskategori | Statistikkgrupper/-koder |
|-----------|--|---|
| Vinning | Grovt tyveri fra bolig | 921 Grovt tyveri fra bolig 2201 GROVT TYVERI FRA VILLA 2202 GROVT TYVERI FRA LEILIGHET |
| Vinning | Tyveri fra person på offentlig sted | 910 Tyveri fra person i kollektiv transport eller stoppested 911 Tyveri fra person i gate, park, annet friområde 912 Tyveri fra person i anlegg / lokaler for idrett, kultur o.l. 913 Tyveri fra person i salgslokaler (kafe, butikk o.l.) 914 Tyveri fra person i annet næringsbygg eller -areal 915 Tyveri fra person på annet offentlig sted 925 Grovt tyveri fra person i kollektiv transport / stoppested 926 Grovt tyveri fra person i gate, park, annet friområde 927 Grovt tyveri fra person i anlegg/lokaler for idrett, kultur 928 Grovt tyveri fra person i salgslokaler (kafe, butikk o.l.) 929 Grovt tyveri fra person i annet næringsbygg eller -areal 930 Grovt tyveri fra person på annet offentlig sted |
| Vinning | Ran | 954 Ran 955 Grovt ran 956 Grovt ran, med død/betydelig skade til følge 957 Forbund om ran 2502 RAN (\$ 267) 2503 RAN,GROVT (\$ 268) 2504 RAN FRA BERUSET PERSON 2505 BANKRAN (\$ 268,2) 2506 POSTRAN (\$ 268,2) 2507 RAN AV VERDITRANSPORT (\$ 268,2) 2508 DROSJERAN 2509 RAN FRA FORRETNING/KIOSK (\$ 267) 2510 GROVT RAN FRA FORRETNING/KIOSK (\$ 268) 2599 RAN/UTPRESSING, DIVERSE |
| Narkotika | Narkotikalovbrudd etter legemiddeloven | 7101 Narkotika, bruk (\$24) 7102 Narkotika, besittelse (\$24) 7199 Narkotika, diverse |
| Narkotika | Narkotikalovbrudd etter straffeloven (narkotika-overtredelser) | 704 NARKOTIKA (\$ 162,1.LEDD) 711 NARKOTIKA, UAKTSOM (\$ 162,4.LEDD) 751 Narkotikaovertredelse |
| Narkotika | Narkotikalovbrudd etter straffeloven (grove narkotika-overtredelser) | 703 NARKOTIKA (\$ 162,2.LEDD) 708 NARKOTIKA (\$ 162,3.LEDD) 752 Grov narkotikaovertredelse 753 Grov narkotikaovertredelse, betydelig mengde 754 Grov narkotikaovertredelse, særdeles skjerpene 755 Uaktsom grov narkotikaovertredelse |
| Narkotika | Dopinglovbrudd etter legemiddeloven | 7110 Doping bruk (\$24a) 7111 Doping besittelse (\$24a) |
| Narkotika | Dopinglovbrudd etter straffeloven (dopingovertredelser) | 710 DOPINGMIDLER (\$ 162B,1.LEDD)162B,1.LEDD) 712 DOPINGMIDLER (\$ 162B,2.LEDD) 713 DOPINGMIDLER, UAKTSOM (\$ 162B,3.LEDD) 757 Dopingovertredelse 758 Grov dopingovertredelse 759 Uaktsom grov dopingovertredelse |
| Vold | Grov kroppskrenkelse og kroppsskade | 1703 LEGEMSBESKADIGELSE (\$ 229) 1704 LEGEMSBESKADIGELSE, KNIV (\$ 229) 1705 LEGEMSBESKADIGELSE, SKYTEVÅPEN (\$ 229) |

| | | |
|------|-------------------------------|--|
| | | <p>1714 LEGEMSBESKADIGELSE MED DØDEN TIL FØLGE (§ 229)</p> <p>1716 LEGEMSFORNÆRMELSE M/SKADEFØLGE (§ 228,2.LEDD)</p> <p>1752 Grov kroppskrenkelse</p> <p>1753 Grov kroppskrenkelse, med følge død</p> <p>1754 Kroppsskade</p> <p>1755 Grov kroppsskade</p> <p>1756 Grov kroppsskade, med følge død</p> |
| Vold | Menneskehandel | <p>1607 MENNESKEHANDEL - PROSTITUSJON (§224)</p> <p>1611 MENNESKEHANDEL - KRIGSTJ. I FREMMED LAND (§224)</p> <p>1613 MENNESKEHANDEL - TVANGSARBEID (§224)</p> <p>1615 MENNESKEHANDEL - MENNESKEORGANER (§224)</p> <p>1658 Menneskehandel, prostitusjon</p> <p>1659 Menneskehandel, tvangsarbeid</p> <p>1660 Menneskehandel, krigstjeneste</p> <p>1661 Menneskehandel, indre organer</p> <p>1668 Menneskehandel tilrettelegge mv</p> |
| Vold | Grov menneskehandel | <p>1608 MENNESKEHANDEL - PROSTITUSJON, GROV (§224)</p> <p>1610 MENNESKEHANDEL - MENNESKEORGANER, GROV (§224)</p> <p>1612 MENNESKEHANDEL - KRIGSTJ. I FREMMED LAND, GROV (§224)</p> <p>1614 MENNESKEHANDEL - TVANGSARBEID, GROV (§224)</p> <p>1662 Grov menneskehandel, prostitusjon</p> <p>1663 Grov menneskehandel, tvangsarbeid</p> <p>1664 Grov menneskehandel, krigstjeneste</p> <p>1665 Grov menneskehandel, indre organer</p> <p>1669 Menneskehandel tilrettelegge mv – grov</p> |
| Vold | Mishandling i nære relasjoner | <p>1506 MISHANDLING I FAMILIEFORH, MED LEGEMSKRENK (§ 219, 1. LEDD)</p> <p>1507 MISHANDLING I FAMILIEFORH, UTEN LEGEMSKRENK (§219,1.LEDD)</p> <p>1508 MISHANDLING I FAM.FORH, GROV, M LEGEMSKRENK (§219. 2. LEDD)</p> <p>1509 MISHANDLING I FAM.FORH, GROV, U LEGEMSKRENK (§219,2. LEDD)</p> <p>1768 Mishandling i nære relasjoner, med legemskrenkelse</p> <p>1769 Mishandling i nære relasjoner, uten legemskrenkelse</p> <p>1770 Grov mishandling i nære relasjoner, med legemskrenkelse</p> <p>1771 Grov mishandling i nære relasjoner, uten legemskrenkelse</p> |
| Vold | Trusler | <p>506 PÅVIRKNING AV OFF. TJENESTEMANN VED TRUSLER (§128) [Tilordnet kriminalitetstypen annen]</p> <p>557 Trusler mot offentlig tjenestemann, politi</p> <p>558 Trusler mot offentlig tjenestemann, annen tjenestemann</p> <p>1601 TRUSLER, DIVERSE (§ 227)</p> <p>1603 TRUSLER, KNIV (§ 227)</p> <p>1604 TRUSLER, SKYTEVÅPEN (§ 227)</p> <p>1605 BOMBETRUSSEL (§227)</p> <p>1609 TRUSLER, DIVERSE (§227)</p> <p>1674 Trusler</p> <p>1675 Trusler, med skytevåpen</p> <p>1676 Trusler, med kniv eller annen liknende redskap</p> <p>1677 Grove trusler</p> |

| | | |
|-----------------|---|--|
| | | <p>1678 Grove trusler, med skytevåpen</p> <p>1679 Grove trusler, med kniv eller annen liknende redskap</p> <p>1680 Trussel mot særskilt utsatte yrkesgrupper, helsepersonell</p> <p>1681 Trussel mot særskilt utsatte yrkesgrupper, transportarbeider</p> <p>1682 Trussel særskilt utsatte yrkesgr, oppl i grunn- og videregå utda</p> |
| Vold og Annen | Grupper med særskilt vern | <p>501 VOLD MOT POLITITJ.MANN (§ 127)</p> <p>502 VOLD MOT OFF.TJ.MANN (§ 127)</p> <p>506 PÅVIRKNING AV OFF. TJENESTEMANN VED TRUSLER (§128)</p> <p>555 Vold mot offentlig tjenestemann, politi</p> <p>556 Vold mot offentlig tjenestemann, annen tjenestemann</p> <p>557 Trusler mot offentlig tjenestemann, politi</p> <p>558 Trusler mot offentlig tjenestemann, annen tjenestemann</p> <p>559 Hindring av offentlig tjenestemann, politi</p> <p>560 Hindring av offentlig tjenestemann, annen tjenestemann</p> <p>561 Forulemping av offentlig tjenestemann, politi</p> <p>562 Forulemping av offentlig tjenestemann, annen tjenestemann</p> <p>1680 Trussel mot særskilt utsatte yrkesgrupper, helsepersonell</p> <p>1681 Trussel mot særskilt utsatte yrkesgrupper, transportarbeider</p> <p>1682 Trussel særskilt utsatte yrkesgr, oppl i grunn- og videregå utda</p> <p>1774 Vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper, helsepersonell</p> <p>1775 Vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper, transportarbeider</p> <p>1776 Vold særskilt utsatte yrkesgr, oppl i grunn- og videregå utda</p> <p>1802 ÆREKRENK. MOT OFF. TJ. M. (§251)</p> <p>5001 HINDRING AV OFFENTLIG TJENESTEMANN (§ 326 NR.1)</p> <p>5002 FORULEMPING AV OFFENTLIG TJENESTEMANN (§326 NR.2)</p> <p>5011 HINDRING AV OFFENTLIG TJENESTEMANN (§ 326 NR.1)</p> <p>5012 FORULEMPING AV OFFENTLIG TJENESTEMANN (§ 326 NR.2)</p> |
| Seksuallovbrudd | Voldtekt | <p>1401 VOLDTEKT (§ 192,1.LEDD)</p> <p>1401 VOLDTEKT (§ 192,1.OG 2.LEDD)</p> <p>1413 FORSØK PÅ VOLDTEKT (§ 192,JFR.PAR 49)</p> <p>1420 VOLDTEKT (§ 192,2.LEDD)</p> <p>1420 VOLDTEKT (§ 192,3.LEDD)</p> <p>1423 GROVT UAKTSOM VOLDTEKT (§ 192,4.LEDD)</p> <p>1451 Voldtekt u. samleie</p> <p>1452 Voldtekt til samleie</p> <p>1453 Grov voldtekt</p> <p>1454 Grov uaktsom voldtekt</p> <p>1455 Voldtekt forsøk</p> |
| Seksuallovbrudd | Seksuell omgang og voldtekt av barn u/14 år | <p>1402 SEKSUELL OMGANG MED BARN U/14 ÅR (§ 195)</p> <p>1402 UTUKTIG OMGANG MED BARN U/14 ÅR (§ 195)</p> <p>1403 SEKSUELL OMGANG MED BARN U/10 ÅR (§ 195)</p> <p>1403 UTUKTIG OMGANG MED BARN U/10 ÅR (§ 195)</p> <p>1460 Voldtekt av barn under 14 år</p> <p>1461 Voldtekt til samleie av barn under 14 år</p> <p>1462 Grov voldtekt av barn under 14 år</p> <p>1463 Forsøk på voldtekt av barn under 14 år</p> |

| | | |
|----------------------|--|---|
| Seksual- lovbrudd | Seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd overfor barn u/16 år | 1418 SEKSUELL HANDLING MM MED BARN U/16 ÅR (\$ 200,2.LEDD) 1418 UTUKTIG HANDLING M.V MED BARN U/16 ÅR (\$ 212,2.LEDD) 1466 Seksuell handling med barn under 16 år 1467 Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år |
| Seksual- lovbrudd | Seksuell omgang med barn 14-16 år | 1404 SEKSUELL OMGANG MED BARN U/16 ÅR (\$ 196) 1404 UTUKTIG OMGANG MED BARN U/16 ÅR (\$ 196) 1464 Seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år 1465 Grov seksuell omgang mv. med barn mellom 14 og 16 år |
| Seksual- lovbrudd | Overgrepsmateriale og pornografi | 1405 PORNOGRAFI, SKRIFTER/FILM/VIDEO MV (\$204) 1405 UTUKTIGE SKRIFTER/FILM/VIDEO M.V (\$ 211) 1421 PORNOGRAFI,SKRIFTER/BILDER/VIDEO MV VIA DATASYST. (\$204) 1470 Fremvis/still av seksu overgr mot barn el seksualiserer barn 1477 Pornografi |
| Seksual- lovbrudd | Annet eller uspesifisert seksuallovbrudd | 1406 UTUKTIG ADFERD INKL. BLOTING 1407 INCEST (\$ 197) 1408 HALLIKVIRKS. TILBY, FORMIDLE, ETTERS. PROSTITUSJON (\$202) 1408 HALLIKVIRKS. TILBY, FORMIDLE, ETTERS. PROSTITUSJON (\$202) 1409 KIKKING (\$212) 1410 PROSTITUSJON 1411 HELSERÅDSMELDING 1412 SEKSUELT KRENKENDE/UANSTENDIG ADFERD, BLOTING MM (\$201) 1414 SKAFFE SEG UTUKTIG OMG.M/TRUSLER, UNDERF. ADFERD O.L (\$ 194) 1415 SEKSUELL OMGANG MED FOSTERBARN, STEBARN OL (\$ 199) 1416 UTUKTIG OMGANG MED BEVISSTLØS (\$ 193) 1417 SAMLEIE MED BROR/SØSTER (\$ 198) 1419 UTUKTIG OMGANG, MISBRUK AV STILLING (\$ 198) 1422 SEKSUELT KRENKENDE/UANSTENDIG ADFERD VIA DATASYSTEMER (\$201) 1422 UTUKTIGE KRENKELSER VIA DATASYSTEMER (\$ 212 1.LEDD) 1424 SEKSUELL OMG. MISBR AV STILLING, AVH.FORH. MM (\$ 193,1.LEDD) 1424 SEKSUELL OMG. MISBR AV STILLING, AVH.FORH. MM (\$ 193,1.LEDD) 1425 SEKSUELL OMG. UTNYTT. AV PSYKISK LIDELSE MM (\$193,2.LEDD) 1426 SEKSUELL HANDLING UTEN SAMTYKKE (\$200,1.LEDD) 1427 KJØP AV SEKSUELLE TJENESTER FRA PERSON UNDER 18 ÅR (\$203) 1428 KJØP AV SEKSUELLE TJENESTER (\$202A) 1429 Grooming - Bygge opp tillit for å utnytte barn seksuelt 1456 Misbruk av overmaktsforhold 1457 Seksuell omgang med innsatte mv. i institusjon 1458 Seksuell handling uten samtykke 1459 Seksuelt krenkende atferd 1468 Avtale om møte for å begå seksuelt overgrep 1469 Kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige 1471 Incest 1472 Søskenincest 1473 Seksuell omgang mellom andre nærstående |

| | | |
|-------|------------------|--|
| | | 1474 Hallikvirksomhet 1475 Formidling av prostitusjon 1476 Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne 1478 Utstillingsforbud 1498 Seksuallovbrudd, diverse (strl. kap 26) 1499 SEKSUALLOVBRUDD, DIVERSE 1499 Seksuallovbrudd, DIVERSE 3899 Seksuallovbrudd, DIVERSE |
| Annen | Menneskesmugling | 6151 Menneskesmugling 6151 MENNESKESMUGLING (§ 47,3.LEDD) 6157 Organisert menneskesmugling 6157 Organisert menneskesmugling (§47, 4. ledd) 9898 MENNESKESMUGLING |